

ΕΡΜΗΣ ὁ ΛΟΓΙΟΣ.

τῇ 16.

24

Δεκεμβρίου.

1818.

Ἑλλόγιμοι Ἐκδότηι τοῦ Λ. Ἑρμοῦ!

Η διατριβή, τὴν ὁποίαν σᾶς πέμπω διὰ νὰ καταχωρίσετε εἰς τὸν Λ. Ἑρμῆν, ἐγκριθεῖσα ὑπ' ὅλων τῶν συμφῶν Γάλλων, καὶ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἡμετέραν Φιλολογίαν, ἔκρινε εὐλογον νὰ μεταφρασθῇ, πεπεισμένος ὅτι καὶ οἱ φιλόμουσοι ἀναγνώσται τοῦ Ἑρμοῦ θέλουσιν ἀναγνώσειν αὐτὴν μετ' εὐχαριστήσεως. Εὐτυχεῖτε!

Ἐν Παρίσις 15. Ὀκτωβρίου 1818.

Ὁ Μεταφραστής.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Λόγος περὶ Ὀμήρου, ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Choiseul-Gouffier, τοῦ πάνυ φιλέλληνος, ἐν τῇ δημοσίᾳ συνελεύσει τοῦ Βασιλικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ 1816 ἔτος, τῇ 24 τοῦ Ἀπριλίου (*). μεταφρασθεὶς δὲ ὑπὸ Γεωργίου Μειτάνη τοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως.

Ἐκάστη τῶν ἀκαδημιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων συντίθεται τὸ Βασιλικὸν Πανεπιστήμιον τῆς Γαλλίας, χρεωθεῖ κατὰ τὴν διάταξιν αὐτοῦ νὰ φέρῃ σήμερον εἰς τὴν γενικὴν ταύτην συνέλευσιν μικράν τινα συνεισφοράν ἀνάλογον πρὸς τὸ εἶδος τῶν ἐαυτῆς ἀσχολιῶν. Ὅθεν ἡ ἀκαδημία τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῆς Φιλολογίας, ἥτις καὶ ὑπερέβαλλουσιν εὐνοίαν ἐνόμισε τὰ ἀσθενῆ μου δοκίμια λόγου καὶ ἀνταμοιβῆς ἄξια, ἃ

(*) Ἰδὲ Σελ. 18 τοῦ Recueil des Discours prononcés dans la Séance publique annuelle de l'Institut Royal de France, le mercredi 24 Avril 1816. Paris, chez Firmin Didot, imprimeur du Roi et de l'Institut, Rue Jacob, Nro. 24. 1816. in 4.

νέου ἔτι οὕτω μὲν ὑποβέτησεν ἡ πρώτη, μὲν ἐπιτάττει σήμερον νὰ νικήσω τὴν δικαιοσύνην μου δειλίαν, ἐλπίζουσα, ὅτι οἱ συνελθόντες ἐνταῦθα θέλουσιν ὑποδεχθῆναι εὐμενῶς ἄνδρα Περιγητὴν, χάριν τῆς ὕλης, τὴν ὁποίαν πραγματεύεται, ὅς τις βοηθούμενος ὑπὸ τύχης ἀγαθῆς, ἀνεγνωρίσεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέτασε μετ' ἐπισκευῆς τὰς πεδιάδας, ἔπου ἔκειτο ἡ Τρῳάς.

Ἀλλὰ συγχωρήσατέ μοι, ὦ ἄνδρες, νὰ σῶς προδιῶ, ὅτι φιλολογικὴ διατριβὴ, τῆς ὁποίας τὸ ὑποκείμενον εἶναι σεμνὸν καὶ σπουδαῖον, δὲν ἀποδεικνύεται ἀκριδῶς, ὅταν ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς, μέλλων νὰ ὁμιλήσῃ ὀλιγωτάτην ἄρῃ πρὸς τὸ κοινόν, ἀναγκάζεται νὰ συμκρύνῃ πάντας τοὺς τρόπους τοῦ πείθειν, νὰ περιτέμῃ τὰς ἐκφράσεις του, καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ τὰς ἀναπτύξεις, αἱ ὁποῖαι ἐμὲλλον νὰ ἐπιβεβαιώσωσι τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γνώμην. Ἐλπίζω λοιπὸν, ὅτι ἀγωνιζόμενος τοιοῦτον ἀγῶνα, δὲν θέλω κριθῆναι ἀσχηρῶς ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν μου.

Τρισχίλια ἔτι παρήλθον ἡδὴ, ἀφ' οὗ ὁ Ὀμηρὸς λατρεύεται ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν· ἀλλὰ μετὰ τοσούτους αἰῶνας δύνανται ἄρα τις νὰ προσθέσῃ νέαν τιμὴν εἰς τὸν ἀθάνατον σέφανον τοῦ κορυφαίου τῶν ποιητῶν, ἐκείνου τοῦ ἐξαισίου νοῦς, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα εἶναι ἡ μόνη καὶ ἀνεξάντλητος πηγὴ, ἣτις διαιρεθεῖσα εἰς πολυαριθμούς ρύακας κατέσχισε καρποφόρον πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν, καὶ ἐπετάχυνε τὴν εὐνομίαν;

Ὅταν τις μελετᾷ καλλιώτερον τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου ἐν μέσῳ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ παραβαλάσσια μέρη, τὰ ὅποια ἐκεῖνος κατέσχισε τόσον περίφημα, τότε μάλιστα ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτῶν τῶν ποιημάτων, ὅτι δικαίως εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας ἐπῆνεσαν αὐτὸν εἰς ἄκρον ὅλα τὰ ἔθνη· ἢ μᾶλλον αὐτὸς τότε ὁ ἴδιος ποιητὴς ὑπερασπίζεται τὴν ἀρχαίαν δόξαν τοῦ ὀνόματός του ἐναντίον ἀπάντων τῶν νεωτεριστῶν, ὅσοι τὰρ ἐγείρονται κατ' αὐτοῦ, ἀρνούμενοι καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀθανάτου πατρὸς τῆς ποιήσεως. Ἀλλ' ἴσως ὁ Ὀμηρὸς εἶχε χρεῖαν ν' ἀνακαλύψῃ τις εἰς αὐτὸν νέους τρόπους ὑπερασπίσεως εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ κτήματα. Διότι δὲν πολεμεῖται πλέον, καθὼς εἰς τὴν ἡ. αἰῶνα ἀπὸ ἀνθρώπων τινος εὐφυῶν μὲν εὐκ' ὀλίγην ἔχοντας, μικροπρέπειαν δὲ πλουτοῦντας· ἵτινες κηρύσσον μὲν φανερώς τὴν γλῶσσαν τοῦ ποιητοῦ, ἡσυχύνοντο δὲ κρυφίως διὰ τὴν ἀγνοίαν των· ἀλλὰ τὴν

σήμερον αὐτοὶ οἱ θεράποντες τοῦ θεοῦ Ὀμήρου οἱ μυηθέντες ἄχρι τοῦδε εἰς πάντα τὰ μυσῆρια τῆς Μούσης αὐτοῦ, ἀνίστανται συναρόματα κατὰ τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν, τοῦ ὁποίου πρότερον ἐφάνησαν πῖνοι καὶ ἐνδοχοὶ ὑπηρεταί· τὰρ δὲ προσφέρονται αἰς ἀρχιερεῖς, οἵτινες ἐξ αὐτῶν τῶν ἀδύτων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἀρνοῦνται τὴν ὑπαρξίν τοῦ θεοῦ ἐκείνου, τοῦ ὁποίου ἀγορεύουσι τοὺς χρησμούς.

Ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ Βρυάντης βασιλεὺς μετὰ σπουδῆς, ὅτι δὲν ὑπῆρξε ποτὲ πόλις Τρωάς εἰς τὰ παραβαλάσσια τοῦ Ἑλλήσποντου (*), καὶ ὅτι ὅλα ὅσα ἀναφέρει ὁ Ὀμηρὸς, πρὸς τοῦτο καὶ ὁ τοσούτου περίφημος ἐκπλούς τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Τρωάδος, εἰσὶ μῦθοι, τοὺς ὁποίους ἔλαβεν ἐξ Αἰγυπτιακῆς μυθιστορίας, συντελείσας ὑπότινος ἱερείας τοῦ ἐν Νέεμφιδι ναοῦ, τὴν ὁποίαν ὁ Ἑλλήν ποιητὴς ἐμιμήθη. Τοῦτον δὲ ὑπολαμβάνει, ὅτι ἐγεννήθη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου.

Ὁ δὲ ἐν Γερμανίᾳ σοφὸς καὶ ἀγχίνους Βόλφιος δέχεται ἐκ τοῦ ἐναντίου τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις, καὶ μέρος τι τῶν συμβάντων, τὰ ὅποια οἱ παλαιοὶ κοινῶς ἀληθῆ ἐνόμιζον· διισχυρίζεται ὁμῶς λέγων, ὅτι εἴνε ἀδύνατον νὰ δυνηθῇ εἰς μόνος ποιητὴς νὰ ψάλλῃ αὐτὰ εἰς ποίημα, γεννηθὲν ὑπὸ μόνης τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀγχινοῖας, καὶ δὲν πεῖθεται διόλου, ὅτι ἦτο ποτὲ δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ Ὀμηρὸς· λέγει δὲ πρὸς τοῦτο φανερώς, ὅτι ἂν ποτε ἀναγκασθῇ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ὑπαρξίν ποιητοῦ οὕτως ὀνομαζομένου, τότε θέλει ἀποδεχθῆναι μετ' ἐπιμονῆς τοῦτο μόνον τοῦλάχιστον, ὅτι ἐκεῖνος ἔκαμεν ἐκ μνήμης ὀλίγα καὶ μικρὰ τινα μέρη, καὶ ἔφαλλον αὐτὰ, καθὼς ὅλοι, ὅσοι κατ' ἐκείνους τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους φιλούμενοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῆς ἀρμονίας, ἔφαλλον μετὰ συμφωνίας λυρικῆς τὰ ποιημάτων των.

(*) Πολὺν καιρὸν πρὶν τοῦ Κυρίου Βρυάντου ὑπῆρχαν πλεῖς, οἵτινες ὀχι μόνον ἀδελφάζοντο τοῦ Ὀμήρου ὡς μύθου, ἀλλὰ καὶ ἐτόλμησαν νὰ πραγματευθῶσι ταύτην τὴν ὑπόθεσιν· ματαῦ δὲ αὐτῶν εἶναι ὁ σοφιστὴς Δίων ὁ Χρυσόστομος, καὶ ὁ Ἰουστῖνος ἱστορικὸς Ῥωμαῖος. Οἱ κορυφαῖοι ἔργοι, οἵτινες ἐπάσχισαν ν' ἀποδείξωσι βεβαίαν καὶ ἀληθῆ ταύτην τὴν γνώμην, εἶναι ὁ Νύριος Βρυάντης καὶ ὁ Κύριος Ἐτὼν (Etton). Κατ' αὐτοὺς αὐτὴ Τρῳὰς ὑπῆρχεν, οὐτὴ Τρῳικὴ πόλις ἐγένετο, αὐτὴ Ἑλένης ἀρπαγὴ συνέβη, οὕτως οἱ Ἕλληνες ἐσυμμάχησαν κατὰ τῶν Τρῳαδῶν.

Κατὰ τὴν γνώμην δὲ τοῦ αὐτοῦ Βολφίου, τὰ ποιήματα πολλῶν ποιητῶν, τοὺς ὁποίους ἀγνοοῦμεν, διαδοθέντα ὑπὸ θαυμασίας μνήμης ἀπὸ γενεῶς εἰς γενεάν, διεσώθησαν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῆς βραδυτάτης κατ' αὐτὸν, ὅτε οἱ Ἕλληνες ἐγνώρισαν τὸ γράφειν· φαίνεται δὲ, λέγει, ὅτι τοιοῦτά τιν' ὡς μόνῃ ἢ παράδοσις ἔσωσεν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα χιλιάδας εἰχῶν, ἀναφερομένων μὲν εἰς τὰ αὐτὰ συμβάντα, συντεθέντων δὲ ὅχι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, οὐδὲ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ποιητῶν. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ σποράδιον σωζόμενα μέρη, ἀντιγραφέντα μετὰ πολλοὺς χρόνους διὰ τῆς ὑπαγορεύσεως τῶν βασιλέων, ἔπειτα ἐκλεχθέντα, ἐφαρμοσθέντα, καὶ ἐνωθέντα πρὸς ἀλλήλα, ἐσύνθεσαν τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν· τὴν Ἰλιάδα, δηλονότι τὸ θαυμασιώτατον γέννημα τοῦ ἀνθρώπου νοῦς, τὸ ἐκπληττον τὴν διάνοιαν τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν ἐνότητα τοῦ σχεδίου, διὰ τὴν πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπιβρομήν των μερῶν, διὰ τοὺς βασιμωτάτους χαρακτῆρας, καὶ διὰ τὴν ἡρώδη τὴν μέγιστον εὐγενῆ, δραστήριον καὶ γραφικὴν (Pittoresque). Ἐὰν δὲ τὸ λαμπρὸν ὄφρασμα τῆς Ἰλιάδος ἦτο συντεθειμένον ἀπὸ διεσκορπισμένα μέρη, κατασκευασμένα ὑπὸ πολλῶν ἀνδρῶν, οἱ ὅσοι ἀνομοίως ἐγυμνάσθησαν κατὰ τὴν νοῦν καὶ τὴν φαντασίαν, ὁ γὰρ ἡμῶς ἡνάγκαζον τινὲς νὰ πιστεύσωμεν αἰσάτως, ὅτι καὶ ὁ ναὺς τῆς Ἀθηνῶς, ἐκεῖνος ὁ περίφημος Παρθενών, τὸ μόνον παράδειγμα τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἁρμονίας, τοῦ ὁποίου τὰ εἰρήναι ἀντινακλῶσιν ἐτι τὰς ἀκτῖνας τῆς τοῦ Περικλέους λαμπρότητος, οἰκοδομήθη ἀπὸ διεσκορπισμένα τμήματα, ἐπισωρευθέντα πανταχόθεν εἰς τὰ καράλια τῆς Ἀττικῆς, καὶ προπαρασκευασθέντα ποτὲ δὲ ἄλλα οἰκοδομήματα, καὶ παντίπασιν ἀνόμοια κατὰ τὴν κατασκευὴν καὶ τὸν σκοπὸν.

Ἄρα αἱ πολυάριθμοι εἰκόνες τῆς Ἰλιάδος, αἱ ὅσαι συγκρίνονται πρὸς ἀλλήλας, καὶ μὴ ἔχουσιν οὐδεμίαν ἀντίφασιν, ἦτο δυνατόν νὰ σχεδιασθῶσιν ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων χειρῶν; Ἄρα ποιηταί, γεννηθέντες ὅχι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ζῶντες δὲ ἴσως πολλὰ μακρὰν, καὶ ἀγνοοῦντες πρὸς ἀλλήλους, ἠδύνατο ὅλοι νὰ γνωρίσωσιν ἐπίσης ἀκριβῶς τὰς πεδιάδας τῆς Τροάδος, ἐκεῖνας τὰς πολυποικίλους τοποθεσίας, καὶ ἔλα ἐκεῖνα τὰ μνημεῖα, τῶν ὁποίων αἱ περιγραφαὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὰς εἰκοσιτέσσαρες βιβλίας; Ἀλλ'

εἰν ταῦτα ἔχουσιν οὕτως, εἶναι ἄρα δυνατόν μηδεμίαν συνάφειαν, μήτε ἄλλη τις δυσκολία νὰ διακόπῃ τὸν περιηγητὴν, τὸν ἀναγινώσκοντα τὴν Ἰλιάδα ἐπὶ τῶν εἰρηπῶν τῆς Τροάδος; Ἀλλ' ἐκεῖναι αἱ περιγραφαί, ἐκεῖναι αἱ διηγήσεις τῶν τοσούτων καὶ μέγιστον συμφώνων συμπεριληφθέντων, ἠδύνατο νὰ μὴ ἔχωσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχήν, καὶ νὰ μὴ γεννηθῶσιν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φαντασίας (*); Τῷ ὄντι, εἰμὲν ἐγὼ ἀμφιγυροῦν ὅπως οὖν περὶ τούτου, ἐροῦμαι, ἐρριπτον μὴ φωραθῶ δοξάζων, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ πᾶν διοικεῖται ὑπὸ πολλῶν θεοτήτων· διότι ὁ νομίζων τὴν Ἰλιάδα ἔργον πολυαριθμῶν ποιητῶν, μοι φαίνεται ὅμοιος μὲ τὸν νομίζοντα τὸν κόσμον δημιουργήματα πολλῶν θεῶν.

Τοῦτο δὲ τὸ παράδοξον σύστημα, τοῦ ὁποίου ὑπάρχου-

(*) Πολλοὶ ἐκ τῶν παλαιῶν καὶ νέων συγγραφέων ἐδοξάζον, ὅτι ἡ Ἰλιάς δὲν εἶναι ποίημα ἑνὸς μόνου ποιητοῦ. Ὁ Λιβανὸς λέγει, ὅτι ποιητὴς αὐτῆς εὐαγρος τοῦνομα ἦτον ὁ πρῶτος, ὅς τις ἔφαλε τὸν πόλεμον τῆς Τροάδος. Ἰδ. Αἰ. Βιβλ. ΙΑ'. Κεφ. 21. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Ἡρακλεῶν ἐδοξάζει, ὅτι ἡ συγγραφή τοῦ δευτέρου Μουσίου, ἐπικαλουμένη ἑλάνη ἔγραψε τὸν πόλεμον τῆς Τροάδος, καὶ ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐδανείσθη ὁ Ὅμηρος τὴν ὕλην τῆς Ἰλιάδος. Ἰδ. Φωτ. Βιβλιοθ. ἐκδ. Bothonagi Σελ. 482. Ὅλοι ὅμως οὗτοι αἱ γνώμαι ἐπολεμήθησαν ὑπὸ πολλῶν σοφῶν περιηγητῶν, καὶ ἀπεδοχθῆσαν ψευδεῖς· αὐτοὶ οἱ σοφοὶ ἄνδρες ἐδαπάνησαν πολλὸν χρόνον ἐξετάζοντας καὶ ἐρευνώντας τὰ τοῦ Ὀμήρου εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Τροάδος, ἔχοντας πάντοτε ἀνὰ χεῖρας τὴν Ἰλιάδα. Ὁ Κύριος Wood, περίφημος περιηγητὴς Ἀγγλος, ἀπέδειξεν, ὅτι ὁ Ὅμηρος μόνος εἶναι ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος. Ἰδ. Essai sur le génie original d'Homère Par M. Wood.

Ὁ Κύριος J. B. Lechevalier παρομοίως καταπολέμησε τὰς ψευδεῖς αὐτὰς γνώμης, καὶ εἰς τὸ περὶ Τροάδος κεφάλαιον τελειώνει οὕτω, „Fort du Suffrage des universités d'Edimbourg, et de Göttingue, fort de l'opinion de Dalzel, d'Heyne, et d'une foule de voyageurs respectables de différentes nations de l'Europe; je ne craindrai point d'assurer que la plaine de Troie n'a pas changé de face depuis le siècle d'Homère, que les promontoirs, les fleuves, les vallées, les collines et les tombeaux des guerriers, se voient encore aux mêmes lieux où ce grand poète les a placés“.

Ἰδ. Voyage de la Troïade fait par J. B. Lechevalier dans les années 1775 et 1786. Σελ. 266. Τρίτη ἔκδοσις. Ὁ Ματθαῖος.

σι πολλοὶ ὅπαδοι ἐν τῇ Γερμανίᾳ, οὔτε τοῦλάχισον ὡς νέον ἄξιον τιμὸς λόγου εἶναι. Διότι τοῦτο ἤτο ποτε τὸ καταφύγιον, τὸ ὅποιον εὖρον ἄδοξοι τινὲς καὶ κενόδοξοι Γραμματικοὶ τῆς περιφρήμου Ἀλεξανδρινῆς σχολῆς, μὴ δυνάμενοι νὰ δοξασθῶσι κατ' ἄλλον τρόπον· τὰ δὲ σοφίσματα αὐτῶν ἔτερψαν μὲν ὀλίγον τινα καιρὸν τοὺς ὀκνηροὺς τῆς Ἀλεξανδρείας (ὅπου ἦσαν πάμπολλοι), ἀλλ' οὐδόλως ὑπερίσχυσαν κατὰ τῆς ἀξιολογίας καὶ κοινῆς γνώμης πάντων τῶν παλαιῶν καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν. Ὁ μὲν λοιπὸν ἐμφύλιος πόλεμος ὁ ἐκκαυθεὶς εἰς τὴν πολιτείαν τῶν φιλολόγων, ἐξ ἑτοῦ ἐφάνισαν τὰ Προλεγόμενα τοῦ σοφοῦ Βολφίου, δὲν ἠγγικεν ἔτι εἰς τέλος· ἀλλ' ἀμφοτέρω τὰ κρατόπεδα θέλουσιν εὐδοκιμήσειν διὰ λαμπρῶν πράξεων πολεμικῶν, ἕως ἂν φανῇ τις ἔμπειρος καὶ σεβάσμιος διαλλακτῆς θέτων τὸ σκῆπτρον αὐτῶν, ὡς ἱερὸς κήρυξ, μεταξὺ τῶν μαχομένων· καὶ τότε ὅμως δὲν θέλει εἰσακουσθῇ ἡ διαλλακτῆρις αὐτοῦ φωνή, ἂν μὴ ἀμφοτέρω τὰ μέρη ἐξ ἴσου ἀποκάμωσι πολεμοῦντα. Εἰς δὲ τὴν αὐτὴν πολιτείαν, καθὼς καὶ ἄλλαχοῦ εἰσὶ τινες μετριοφρονεῖς ἄνδρες, οἵτινες περιμένουσι μετὰ φρονήσεως τὴν ἀπόβασιν τοῦ πολέμου, συμμορροῦμενοι τρόπου τινα πρὸς τὰς γνώμας, τὰς ὁποίας δὲν τελοῦσιν οὔτε ν' ἀποδεχθῶσιν, οὔτε ν' ἀπορρίψωσιν, ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὁμολογοῦσιν, ὅτι αἱ τελευταῖαι βαφθαῖαι τῆς Ἰλιάδος δὲν εἶναι ἔργον ἐκείνης τῆς χειρὸς, ἣτις ἔγραψε τὰς πρώτας· τινὲς δὲ καὶ περιττὴν προσθήκην αὐτὰς νομίζουσι.

Διατὶ δὲ ὁ Ὅμηρος, ἀφ' οὗ ἔδειξε τὸν ἦν τοῦ Πηλέως φίλον πάντων εἰλικρινέστατον, ἡρώων δὲ πάντων ἀνδρειότατον, δὲν ἐχρῶσαι ν' ἀντιπαράβαλῃ πρὸς εἰκόνας αὐστηράς, καὶ ἐνίοτε θλιβεράς ζωγραφίαν κραιότεραν καὶ παθητικωτέραν, δεικνύουσιν τὸν ὑψηλόφρονα καὶ μέχρι μανίας βιωτάτου ἥρωα, γενόμενον μὲν φιλανθρωπότερον μετὰ τὴν ἐκδίκησιν, καὶ ἐνθυμούμενον τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὸν ὅποιον δὲν θέλει πλέον ἰδεῖν; Τρέποντα δὲ τὸν θυμὸν πρὸς ἔλεον καὶ συμπάθειαν, σεβόμενον τὴν δυστυχίαν, καὶ τὰς λευκὰς τρίχας τοῦ Πριάμου, πατρὸς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυμίαν ἐμπέπτωκός, κλίνοντος τοῦ βασιλικὸν αὐχένα ἐνῶπιον τοῦ φρουρούσαντος τὸν ἦν αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ ἀπογνώσει καταφιλοῦντος τὴν καθιματωμένην ἐκείνην δεξιάν, ἣτις πρὸ ὀλίγου ἀφῆρπασεν ἐκ μέσου τὸν ἀνδρειότατον Πριαμίδην; Μέχρι τούτου ἐθαύ-

μάζομεν τὸν φρενὸν Ἀχιλλέα, ἐντεῦθεν ὁμως ἀρχόμεθα καὶ νὰ τὸν ἀγαπᾶμεν, βλέποντες αὐτὸν παρατηνόμενον σχεδὸν βδελυττόμενον μόνον τὴν νίκην του, παρηγοροῦντα μετ' ἐπιμελείας τὸν πατέρα τοῦ Ἑκτορος, ἐπαγρυπνοῦντα εἰς ἀσφάλειαν αὐτοῦ, καὶ αἰτιώμενον διὰ τὴν ἴσην δυστυχίαν ἀμφοτέρων μόνον τὴν σκληρὰν καὶ ἀκαμπτον εἰμαρμένην. Ἀλλὰ τῷ ὄντι δὲν φρονῶ διόλου, ὅτι δύναμαι νὰ διακρίνω τὰς ἀμυδράς διαφορὰς τῆς πράσεως, τὰς ὁποίας εἰς τὸν παρόντα καιρὸν τινὲς τῶν νεωτέρων Ἑλληνιστῶν νομίζουσιν, ὅτι εὐρίσκουσι μεταξύ τῶν πρώτων καὶ τελευταίων βιβλίων τῆς Ἰλιάδος· διότι εὐκόλως δύναται τις νὰ συμφωνήσῃ, ὅταν ᾖναι περὶ τοῦτου ὁ λόγος, μετὰ τὴν γνώμην τοῦ Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Δημοσθένους, Ἀρισάρχου καὶ τ. λ. Ἀλλ' ἐμελλοῦ ἄρα τινὲς εἰς τὴν παρούσαν ἑκατονταετηρίδα τῶν φώτων νὰ νομίσωσιν, ὅτι ἐννοοῦσι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καλλιώτερον τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ καὶ τοὶ μὴ ἔχον τὴν διαγνωστικὴν ταύτην λεπτότητα τοῦ νοῦ, ἂν μοι συγχωρῆται ν' ἀκολουθήσω μὲν τὴν αἰσθησιν, ἣτις εἶναι ἐνίοτε ἀσφαλές· ἐρᾷ γὰρ παρὰ τὴν εἰς ἄκρον λεπτομερῆ συζητήσιν, νομίζω, ὅτι ἀναγνωρίζω εἰς ταύτην τὴν μεγαλοπρεπῆ περιγραφὴν τῆς εἰκοστῆς τετάρτης βαφθαῖας τὴν αὐτὴν μεγαλοφυΐαν, ἣτις ἔδειξε τὰς ταπεινὰς καὶ οὐδυνκὰς Λιτὰς, τὰς θυγατέρας τοῦ Διὸς, πάντοτε προδουμιμένας ν' ἀνακουφίζωσι καὶ νὰ θεραπεύωσι τὰς συμφορὰς τῶν θνητῶν· αἱ ὅποιαι οὔσαι δεῖλαι, καὶ τρέμουσαι κινεῖσαι δι' ὄμματός αἰθεραίου εἰς ἔλεον, καὶ οὐδεὶς δύναται ν' ἀποβάλῃ αὐτὰς χωρὶς νὰ κινήσῃ εἰς ὀργὴν τοὺς ἀθανάτους. Μετὰ πόσης χαρᾶς ἐγὼ πέπεισμαι, ὅτι αὐτοὶ οἱ εἴχοι οἱ τοσοῦτον παθητικοί, καὶ τοσοῦτον εὐσεβεῖς, πρὸς τούτοις καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ ὀχυρῆμου Ἀχιλλέως, κινουμένου εἰς συμπάθειαν ὑπὸ τῶν δακρύων τοῦ σεβασμίου γέροντος, κατεπραῦναν πολλάκις τὴν τυραννίαν καὶ ἔγειναν βοηθοὶ τῆς ἀθωότητος! Ἀλλὰ θετέον, ὅτι τὰ θαυμάσια ταῦτα ποιήματα δὲν εἶναι ἐπίσης πάντα τοῦ αὐτοῦ θεοῦ ποιητοῦ· ἅς ἀποδείχθῃ λοιπὸν τίς ἦτο καὶ πῶς ἐκαλεῖτο αὐτός, ὅστις μετέβη τῆς λατρείας μας μετὰ τοῦ ἀθανάτου Ὀμήρου, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐδυνήθη νὰ ἐξισωθῇ· ἅς ἀποδείχθῃ, λέγω· εἰ δὲ μὴ, θέλομεν ἀναστήσει βωμὸν τούτῳ τῇ ἀγνώστῳ θεῷ. Ἀλλ', ὡς φαίνεται, ἡ ἀμετάκλητος εἰμαρ-

μένη, ἡ δεσπόζουσα πάντων τῶν θεῶν, ἐθέσπισε νὰ δυνήθῃ τις νὰ εὕρῃ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐρειπίων τῆς Τρωάδος ὄπλα, διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τοιαύτας ἀπάτας, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ θεῷ τῶν συμδύαντων, τῶν διαφημισθέντων ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου νὰ δυνήθῃ πρὸς τούτοις ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐντελὴ ἐνότητα τοῦ σχεδίου τῆς Ἰλιάδος, καὶ τὴν ἀξιοθαύμαστον ἀλήθειαν ὅλων τῶν ἐκφράσεων τοῦ Ὀμήρου.

Οἱ δὲ θαυμάζοντες τὸν μέγαν τοῦτον ποιητὴν εὐκόλως θέλουσι κάμει μετ' οὐ πολὺ ταύτην τὴν ἀξιολογητάτην καὶ ἀφέλιμον περιήγησιν, βοηθούμενοι ὑπὸ πολλῶν γεωγραφικῶν πινάκων, σχεδιασθέντων μετὰ μεγάλης ἀκριβείας, εἰς διαφόρους ἐποχάς, καὶ ἐπιδιορθωθέντων ἐν διαστήματι πολλῶν χρόνων.

Μένουσι οὗτοι οἱ σοφοὶ ἄνδρες, ἔχοντες ἀνὰ χεῖρας τὴν Ἰλιάδα, θέλουσι κρίνειν, ἂν αἱ εἰκοσαεταῖς ἔρευναι καὶ σπουφαὶ δὲν δύνανται νὰ κατισχύσωσιν ὅπως οὖν ἄξια πίσεως τὰ περίσματα, τὰ συναχθέντα μετὰ τοσαύτης ἐπιμονῆς καὶ ἐπιμελείας· καὶ ἂν μόνος ὁ χρόνος δὲν ἀρκῇ νὰ διασκεδάσῃ τὴν ἀπάτην τῆς φαντασίας, εἰς τὴν ὁποίαν (ὡς ἑκάστος δικαίως δύναται νὰ ὑπολάβῃ) ἐνδεχόμενον ὑπῆρχε νὰ ὑποκέσω, ὅτε πρῶτον εἶδον μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὴν περίφημον ἐκείνην χώραν.

Ἰσως δὲ, ὦ ἄνδρες, ἡλαττοῦτο ἡ ἀξιοσύνην ὡς δυσπιστίας σας, ἐὰν τὸ σύντομον τῆς ὁμιλίας μου μοι συνεχώρει νὰ ἐδηγῶ σήμερον τὴν ὑμετέραν διάνοιαν εἰς τὰς ἀκρας τῆς ὀρμητικῆς Σιμόεντος, εἰς τὰς ἀνθηρὰς ὀχθὰς τοῦ ἡσύχου Σκαμάνδρου, καὶ ἕως εἰς τὰς διπλὰς αὐτοῦ πηγὰς· τότε βέβαια θέλετε εὕρει αὐτὰς ἐπὶ τοιαύτας, ὁποίας πρὸ τρισχιλίων ἡδὲ ἑτῶν περιέγραψεν ὁ Ἕλλην ποιητὴς· τὴν μὲν δηλαδὴ χλιάρην καὶ ἑξατμίζουσαν, μάλιστα ὅταν ἡ ἀτμοσφαῖρα ᾔνοι ψυχρά, παχεῖαν τινὰ ὀμίχλην· τὴν δὲ, ἣτις γεννᾶται ἐκ τῶν χιόνων τοῦ Γαργάρου, πολὺ ψυχράν, ἀνακηδῶσαν ἐκ τῶν ἐγκαίων τῆς γῆς καὶ φαινομένην ἐπὶ ψυχροτέρῃ εἰς τοὺς ἀγροίκους τῆς χώρας, οἵτινες ἔρχονται εἰς αὐτὴν τὸ θέρος, διὰ νὰ σβέσωσι τὴν δίψαν αὐτῶν.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν βεβαιωθῶμεν, ὅτι ἀνεγνωρίσαμεν ἐκεῖνας τὰς περιήγησεις δεξαμενάς, ὅπου αἱ κόραι τῆς Τρωάδος ἀπῆρχοντο, εἰρήνης οὐσίας, νὰ πλύνωσι τὰ φορέματα αὐτῶν, καὶ ὅπου ὁ Ἐκτωρ ἐρουεῦθῃ ὑπ' ὄψιν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, οὐσίας

ἐπὶ τῶν ἐπ' ἔλξεων τῆς Τρωάδος, δὲν ἀπέχομεν πλέον μακρὰν τῆς περιήγησιν ταύτης πόλεως. Τὰ δὲ ὑπὸ τῶν θεῶν ἱσθιέντα τείχη δὲν ὑπάρχουσι πλέον, ὅλαι ὁμῶς αἱ τοποθεσίαι, τῶν ὁπίων αἱ περιγραφαὶ εἰσὶν εἰς τὴν Ἰλιάδα, οἱ κρημνοὶ, οἵτινες διεφύλαττον τὴν πόλιν πρὸς τὸ μέρος τῶν ὀρέων τῆς Ἰδης, ἡ βαθεῖα μισγάρκεια (ravine), ὅπου ἐγόγγυζεν ὁ Σιμόεις, ὅλα αὐτὰ δὲν δύνανται νὰ μείνωσιν ἄγνωστα. Ταῦτα εἰσὶν ὑπομνήματα εἰς τὴν Ἰλιάδα, τὰ ὅποια θέλουσι διασαφηνίσαι τὸ μέγα τοῦτο ποίημα κατὰ νέον τινὰ τρόπον, ὅταν ἀναπτύχῃσι· διότι ἄνευ τῶν ἀναπτύξεων, ταῦτα δύνανται νὰ φανῶσι τολμηραὶ ἀποφάνσεις καὶ γέννημα φαντασίας, ἣτις ὑπερυψώθη ὑπὸ τοῦ πρὸς τὸν Ὀμηρον μεγάλου θαυμασμοῦ. Ἀλλ' ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, μὴ δυνάμενος νὰ ἱσθῶς δείξω ἐνταῦθα τὰς ἀναγκαίας ταύτας ἀναπτύξεις, δικαίῳ τῷ λόγῳ, ἀποκαθίσταμαι δεῖλος· παραβιβῶμαι ὅμως νὰ σῶς ὀδηγήσω πρὸς τὰ παράλια τοῦ Ἑλληνισκόντου, καὶ νὰ σῶς δείξω τὸν τάφον τοῦ Αἴαντος, τιμώμενον τοσοῦτους αἰῶνας ὑπὸ τῶν καταίκων, καὶ ὅστις ἐτι ὑπάρχει, χάρις τῷ αὐτοκράτορι Ἀδριανῷ, ὁ ὁποῖος ἐφρόντισε μεγάλως περὶ τῆς ἐπισκευῆς αὐτοῦ.

Συγχαρήσατέ μοι πρὸς τούτοις νὰ σῶς εἶπω, ὅτι πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ κόλπου, ὅπου προσωρμίσθησαν τὰ χίλια πλοῖα τοῦ Ἀγαμέμνονος, εἴκοσιν αἰῶνες ἐτίμησαν τὸν ναὸν τοῦ Ἀχιλλέως, ἐγεθέντα πλησίον τοῦ τάφου αὐτοῦ, καὶ ὅτι αὐτὰ τὰ δύο μνημεῖα ὑπῆρξαν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθ' ἣν ὁ χριστιανισμὸς κατέσχῃ ἡ μόνη θρησκεία τῆς ἐπικρατείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ἀλλ' ἡμεῖς ἀκούοντες τὸ ὄνομα τοῦ Αἴαντος καὶ τοῦ Ἀχιλλέως ἀκουστικῶς νομίζομεν μυθώδη τὴν περὶ αὐτῶν ἱστορίαν· διότι ἐκ νηπιότητος εἰμεθα συνειθισμένοι νὰ ἐκλαμβάνωμεν ὡς αὐτόχρημα μύθος ὅσα, κατ' ἐμὲ κριτὴν, δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ διήγησις ἀληθεστάτων ἔργων, εὐλοισθέντα ὑπὸ τῶν παρεπομένων τῆς θρησκευτικῆς πίσεως τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐδόξαζον, ὅτι οἱ θεοὶ ἐπεμιγνύοντο συνεχῶς εἰς τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλ' ὅλα τὰ παραδείγματα, διὰ τῶν ὁποίων δύναμαι νὰ βεβαιώσω τὴν γνώμην μου ὑπάρχουσιν εἰς τὴν ἱστορίαν· καὶ τῷ ὄντι οἱ συγγραφεῖς οἱ μάλιστα ἀξιόπιστοι βεβαιώσιν

τὴν ὑπαρξίν τοῦ τάφου καὶ ἐκείνου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀχιλλέως (*), τοῦ ὁποῖου δεικνύουσιν εἶναι τὸν τόπον τινὰ μάρμαρα· καὶ οἱ αὐτοὶ συγγραφεῖς περιγράφουσι λεπτομερῶς τὰς πάντοτε γινόμενας τελετὰς εἰς μνήμην τοῦ νικητοῦ τοῦ Ἑκτορος, καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν προερχομένας δεισιδαιμονίας.

Ἀλλ' αὐτὰ μόνον τὰ καλῶς ἀκοδομημένα μνημεῖα, καὶ τὰ θεάματα, ὅσα περιγράφει ὁ Ὅμηρος μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκριβοῦς δὲν ἀρκοῦσιν εἰς τὸ νῦν διασαφηνίσασθαι τὰ μέχρι τοῦδε δυσνόητα μέρη· ἐκεῖνος δὲ, ὅστις γνωρίζει τὰ ἥθη τῶν Ἑλλήνων, ἔθνους, τὸ ὁποῖον μάλιστα διετήρησεν ἀκριβοῶς τὰ ἀρχαῖα αὐτοῦ ἔθιμα, ἐκθαμβὸς θέλει γράνει συνεχῶς, ὅταν

(*) Γνωστὸν εἶναι, ὅτι πολλοὶ τῶν παλαιῶν συγγραφέων ὁμιλοῦν περὶ τῆς ὑπαρξέως τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλ' οἱ ἀξιολογώτατοι αὐτῶν καὶ οἱ ὁμιλήσαντες σαφῶς εἰσὶν ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Ἀρίστιδος.

Ἰδ. Πλούταρχ. Ἑκδ. Κορσὴ, ἐν Βίβλ. Ἀλεξ. Σελ. 119.

καὶ Ἀρρ. Ἀνασ. Ἀλεξ. Ἑκδ. Jacobi Gronovii. Σελ. 24.

Ἀξιωματικὰ μοι φαίνονται πρὸς τοῦτοις τὰ λόγια τοῦ θαυμασίου Κικέρωνος περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλέως ὅσα ἀναγινώσκω· μὲν εἰς τὸν περίφημον ἐκείνου λόγον τὸν ὑπὲρ Ἀρχίου τοῦ ποιητοῦ. Καὶ τοῦ ἀντιγράψαι ταῦτα χάριν τῶν φιλοκούμενων ἀναγνώστων „Quam multos scriptores rerum suarum Magnus ille Alexander secum habuisse dicitur? Atque is tamen, cum in Sigeo ad Achillis tumulum aditisset. O fortunatte, inquit, adolescens, qui tuae virtutis Homerum praesonem inveneris“ Et verè nam, nisi Ilias illa exstisset idem tumultus, qui corpus ejus contexerat, nomen etiam obruisset. „Ἰδοὺ μετὰ πόσης εὐφραδείας ἡ Γαλλὸς μετάφρασε τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Δημοσθένους τῆς Ραϊμης.

„Combien Alexandre n'avait-il pas, à sa suite, d'écrivains occupés à transmettre ses exploits à la postérité? Toutefois, ce conquérant, considérant le tombeau d'Achille, sur le promontoire de Sigée. Heureux guerrier, s'écriait-il, d'avoir eu un Homère pour témoin de ta gloire! Il disait vrai, car sans l'Iliade, le même tombeau qui avait couvert ses cendres, eût renfermé pour jamais la mémoire et son nom.“

Ἰδ. Τέκων σ'. Oeuvres complètes de M. T. Cicéron traduites en français le texte en regard. Paris de F. J. Fournier, Libraire, Rue Poupée. Ντο. 7. Ταύτης τῆς ἀξιολόγου ἐκδόσεως ἐφάνησαν μέχρι τοῦδε 14 τόμοι.

Ὁ Μεταφρ.

ἴδῃ, ὅτι ἀποδεικνύονται ἀληθεῖς αἱ τερπναὶ καὶ θαυμάσιαι εἰκόνες, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ποιητὴς ἐπλέτισε τόσον ἐντέχνως τὰς διηγήσεις τε· συνεχῶς δὲ θέλει εὖρει τὴν ἀναίρεσιν ὅλων σχεδὸν τῶν μέρμερων, τὰς ὁποίας διευθύνουσι κατὰ τοῦ Ὁμήρου, ὅσοι δὲν ἐννοοῦσιν αὐτόν, ἢ (τὸ χεῖριζον) ὅσοι τὸν ἐννοοῦσι κακῶς.

Τὰ δὲ ἐπιθέτα, ὅσα συμπαρόνως εὐρίσκουσι τινὲς παραπληρωματικά, εἰς τὸ ἐξῆς θέλουσι φανῆ ὅλα σχεδὸν προσθήκη τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται, ἢ θέλουσι δεῖξαι διαφορὰς μεταξὺ τῶν ὑποκειμένων, ἀγνωστούς παρ' ἡμῖν μέχρι τοῦδε. Τούτων δὲ τῶν ἐπιθέτων τὴν σημασίαν ἐνόησα διὰ τῆς συνεχοῦς μελέτης, καὶ πολλάκις δι' αὐτομάτων καὶ σχεδὸν ἀκουσίαν παρατηρήσεων, καὶ ἐνίοτε διὰ τῆς ἐξηγήσεως αὐτῶν τῶν ἀπογόνων τοῦ Ὁμήρου, ἐκ τῶν ὁποίων πάμπολλοι (εἰ καὶ τινες σοφοὶ τῆς Εὐρώπης, ἐπιπόλαιοι παρατηρηταὶ τ' ἀναντία λέγουσιν) ἐννοοῦσιν ἐντελέστατα τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων ταν.

Διέτριψα πολλὰς χρόνας, βλέπων πολλὰς ἐποικίλλας εἰκόνας τῆς φύσεως· ταύτας δὲ πρότερον ἐνόμισα πλουσιωτάτης φαντασίας εὐφυῆ γεννήματα, καὶ πολλάκις σπουδάσας νὰ περιγράψω κατὰ φύσιν τινὰς ἀξιολόγους σκηνάς, ἐλαύμασα κατανόησας μετ' οὐ πολὺ, ὅτι ἡ χωρὶς τινος χάριτος καὶ γλαφυρότητος λογογραφικῆ μου σύνθεσις δὲν ἦτο ἄλλο, εἰμὴ ἀσθενὴς μετάφρασις τοῦ πρὸ τριάκοντα αἰώνων ὑπάρχοντος ποιητοῦ. Ἐδυνάμην νὰ φέρω περὶ τούτου μυρία παραδείγματα· ἀλλ' αἰσθάνομαι, ὅτι πάντοτε κάτοχος ὢν ἐκ τοῦ Ὁμήρου, ἐκ τῆς Ἰλιάδος, καὶ ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ὑμνησθέντων ἡρώων, μιμοῦμαι ὑπερμέτρως ἴσως τὸν γηραιὸν Νέστορα, ὅστις διηγέτο εἰς μῆκος τὰ παλαιὰς αὐτοῦ πράξεις ὅσας ἐνθυμεῖτο.

Ἀλλ' εἶναι συγχωρημένον, εὐχαρίζομαι, ν' ἀναφέρῃ τις ἐκεῖνα ὅσα προξενοῦσι τινὰ ἡδονήν· διότι πόσα ἄλλα ὑπάρχουσι, τὰ ὅποια καταβλίσουσιν τὰς καρδίας ἡμῶν! Ἀς ἀποβάλωμεν ταῦτα ἐκ τῆς μνήμης εἰς τὴν εὐτυχὴ ταύτην ἡμέραν, ἃς ἀναλάβωμεν δὲ τὰς χρυσὰς καὶ γλυκεῖας ἐλπίδας, αἱ ὅσαι δίκαιως ἐγείρονται ὑπὸ τῆς παρουσίας τοῦ ἡμετέρου ἡγεμόνος, ἀνδρὸς ἀξιοσεβέστου, ὅστις, ἂν δὲν ἐπροσκαλεῖτο εἰς τὸν θρόνον, ἦτο τῷ ὄντι, διὰ τε τὴν μεγάλην αὐτοῦ φιλοκαλίαν καὶ τὸ ὑπερέαλλον τῆς σοφίας, εἰς τῶν λαμπροτά-

των ὑμῶν ἐταίρων. Ἡ στενὴ σχέσις, τὴν ὁποίαν ἔχουσι πάντα τὰ ἔθνη τῶν ἀνθρώπων γνώσεσθαι, εἶναι μία τῶν αὐτοῦ εὐεργεσιῶν· ὥς σπεύσωμεν λοιπὸν εἰς ἐπισήμην τῶν γενναίων αὐτοῦ φρονιμάτων· ὥς ἀνακαλέσωμεν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν ἔρατα τῆς παιδείας, ἣτις παρηγορεῖ τοὺς δυστυχοῦντας, καὶ τὰς εὐκαιρίας τῆς εἰρήνης καθιστάνει τερπνὰ καὶ ἡδονικοτάτα. Καὶ τοιοῦτω τρέπῃ θέλομεν δυνῆσθαι νὰ σφίσωμεν τὰς φλόγας τῶν μνησικακίων, ὅσας ἤναψαν αἱ τοσαῦται παρανομίαι καὶ δυστυχίαι, καὶ νὰ ἐξυπνίσωμεν τὰ ἀξίεραστα καὶ εὐγενῆ φρονήματα, ὅσα ἐχαρτήριζον τοὺς Γάλλους, διετήρησαν τοσούτου καιρὸν τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, καὶ ἀπεδέκνυντο αὐτοὺς πρῶτον ἔθνος τῆς Οἰκουμένης“.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ.

Σπουδὴ τῆς Παιδαγωγικῆς, μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Φραγκίσκου Κ. Μαύρου ἐκ τῆς Ὁδηγητικῆς τοῦ Κεϊσεβωττέρου. (Lehrbuch der Pädagogik von I. G. Kieseewetter, Doktor und Professor der Philosophie. — Studium der Pädagogik. §. 184.)

§. 1.

“Αἱ εἰς καθ’ ἓνα ἕκαστον ἀπὸ τὴν φύσιν διδόμεναι διαθέσεις καὶ δεξιότητες (Anlagen und Fähigkeiten) (α) ἐμποροῦν διὰ τῆς τέχνης νὰ φανερωθῶσι, τελειοποιηθῶσι καὶ σκοπίμως

(α) Διὰ νὰ γείνη τις ἐξαίρετος εἰς εἶδος τι μετέσται, δὲν πρέπει μόνον νὰ ἔχη τὰς εἰς πάντα ἀνθρώπον ἀνυπαρχούσας ψυχικὰς δυνάμεις ἐν γένει, λέγω ἀσθησιν, καὶ λόγον καὶ βούλησιν· ἀλλὰ νὰ ἦναι αἱ δυνάμεις αὗται καὶ ἐν φύσει δεξιαὶ καὶ εὐκλαστοί, νὰ εἴπω οὕτω, πρὸς τελειοποιήσεις· αἱ ἰδιότητες τῶν δυνάμεων αὗται, κατὰ τὰς ὁποίας γίνονται ἐπιδεκτικαὶ καὶ τελειοποιήσιμες, πρὶν τὴν ἐπιδαχθῶσι πραγματικῶς λέγονται ὑπὸ τῶν Γερμανῶν Anlagen (ἔχουν ἀφορμὰς ἢ δικτακτικότητας· ἢ κλάσεις κατὰ τὴν πείρισιν)· ὅταν ἀναπτυχθῶσι διὰ γυμνάσεως Fähigkeiten, ἔχουν δεξιότητας. Geschicklichkeit καὶ Genauigkeit ὀνομάζονται ὑπ’ αὐτῶν βαθμοὶ δεξιότητος ὑψηλότεροι· ἡμῶς ἐμποροῦμεν ἴσως τὴν πρῶτην νὰ εἰπώμεν ἐπιτηδεύματα, καὶ τὴν δευτέραν ἔξιν ἢ ἐτοιμότητα. Ἰδ. Physiolo. Anthropol. von Schulze. S. 64.

Θ. Μοταφ.

μορφωθῶσι. Καὶ αὕτη μὲν ἡ μόρφωσις ὀνομάζεται Ἀγωγή ἢ γενικώτερον, ἢ δὲ ἐπισήμη, ἢ ὅποια διδάσκει τοὺς εἰς τοῦτο ἀποβλέποντας κανόνας. Λέγεται κατὰ γενικώτερον σημασίαν Ἀγωγή ἢ ἐπισήμη.

§. 2.

“Αὐ καὶ ἡ Ἀγωγή κυρίως δύναται νὰ γείνη εἰς πᾶσαν τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίαν, μ’ ὅλον τοῦτο εἴρεται ἑξαιρέτως εἰς τὴν παιδικήν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ τῆς ἀγωγῆς ἐπισήμη ἀποβλέπει περισσότερον τὰ παῖδια, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπονομάζεται ἢ Παιδαγωγική.

§. 3.

Σκοπεύει δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἡ Ἀγωγή ἢ τὴν παιδείυσιν τοῦ ἐν γένει, ἢ ἀποβλέπει προσέτι καὶ εἰς ἄλλους μερικωτέρους σκοποὺς (ἔχουν τὸ ἐπάγγελμά του.) Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν διαιρεῖται ἡ τῆς ἀγωγῆς ἐπισήμη εἰς τὴν γενικὴν καὶ μερικὴν. Ἡ δευτέρα προϋποθέτει πάντοτε τὴν πρώτην· διότι ἡ παιδείυσις τοῦ ἀνθρώπου καθὼς τοιοῦτου ἐν γένει (ἀνάπτυξις δηλοῦσι κ’ ἐξύψωσις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ) ἀπαιτεῖται ἀναγκαστικῶς εἰς πᾶσαν μερικὴν μόρφωσιν.

§. 4.

Δυνάμεθα δὲ προσέτι νὰ διακρίνωμεν τῆς ἀγωγῆς τὴν ἐπισήμην ἀπὸ τὴν τέχνην τῆς ἀγωγῆς· ἐκείνη μὲν ἐνασχολεῖται εἰς τὴν θεωρητικὴν τῶν τῆς ἀγωγῆς κανόνων γνώσιν, αὕτη δὲ τοὺς ἐφαρμύζει εἰς τὴν πρᾶξιν. ἔχουσι κοινὸν πρὸς ἀλλήλας, ὥς θεωρία καὶ πρᾶξις· καὶ αὕτη μὲν, εἰν θέλη νὰ ἦναι ἐντελής, προϋποθέτει τὴν πρώτην, ἢ πρώτην ὁμῶς δὲν ἀποτελεῖ αἰκόμη τὴν δευτέραν.

§. 5.

Ἐμποροῦμεν δὲ ν’ ἀνάξωμεν τὸ τῆς ἀγωγῆς ἀντικείμενον εἰς τὴν λύσιν τῶν ἐφεξῆς τριῶν ζητημάτων: α) Ποία εἶναι ἀτομικῶς ἡ φύσις τοῦ νέου, ὁ ὅποιος μέλλει νὰ παιδευθῇ; β) Τίνα σκοπὸν ἔχει ἡ ἀγωγή του; γ) Πῶς ἢ διὰ ποίων μέσων δύναται νὰ φθάσῃ τὸν σκοπὸν τοῦτου; Ἀναλόγως λοιπὸν τῶν τριῶν τούτων ζητημάτων προσδιορίζονται καὶ τὰ ὁλοκληρωτικὰ τῆς ἐπισήμης τῆς ἀγωγῆς μέρη.

§. 6.

Εἰς τὸν ἀνθρώπον διακρίνομεν σωματικὰς καὶ πνευματικὰς

τικὰς δυνάμεις, καὶ διαιροῦμεν τὰς δευτέρας εἰς γνωστικὰς καὶ αἰσθητικὰς δυνάμεις, καὶ εἰς τὴν δέλησιν. Ἐντεῦθεν ἐκπηγάξει τετραπλῆτις μόρφωσις: πνευματικὴ, νοητικὴ, αἰσθητικὴ (αἰσθηματικὴ;) καὶ ἠθικὴ. Ἐκ δὲ τῶν τεσσάρων τούτων ἡ μὲν νοητικὴ, ἐπεὶ ἔχει μόνον ἀναπτύσσει κατ' εἶδος τὰς γνωστικὰς τοῦ παιδαγωγουμένου δυνάμεις, ἀλλὰ μεταδίδει εἰς αὐτὸν καὶ γνώσεις κατ' ὅλην, χωριζομένη ἀπὸ τὰς ἄλλας ὀνομάζεται διδασκατικὴ, (Unterrichtskunde), ἡ δὲ τῶν τριῶν ἄλλων λέγεται Παιδαγωγικὴ μερικώτερον.

§. 7.

Ὁ παιδαγωγὸς διὰ τὴν γνωρίζῃ τὴν σωματικὴν τοῦ ἀνθρώπου ποιότητα, πρέπει νὰ διδαχθῇ τοῦ ἀνθρώπου σώματος τὴν φυσιολογίαν (β). ἐπεὶ ὅμως ἐμπορεῖ νὰ παιδαγωγῇ ὅχι μόνον ὑγιεῖς, ἀλλὰ καὶ ἀσθενεῖς σωματικῶς, διὰ τοῦτο δὲν πρέπει ὁ παιδαγωγὸς νὰ ᾔσῃ διόλου ἀπειροὺς τῆς Παιδολογίας, καὶ μάλιστα τῆς τῶν παιδίων. Τελευταῖον δ' ἐννοεῖται ὁκοθεν, ὅτι, ἐπεὶ τὸ ἄνθρωπον ἡ ζωὴ εἶναι τίς-σόν πολύτιμος, καὶ δύναται νὰ κινδυνεύσῃ δι' ἀτελεῖς καὶ ἐπισηφαλεῖς τῆς θεραπείας τῶν ἀρρώστων γνώσεις, διὰ τοῦτο εἰς ἀναγκαίαις περιπτώσεσι πρέπει νὰ καταφεύγῃ εἰς ἐπιτήδειον καὶ σοφιστικὸν ἰατρόν.

§. 8.

Ἡ ἐμπειρικὴ Ψυχολογία καὶ ἡ Ἀνθρωπολογία διδάσκουσι τὴν γνώσιν τῆς πνευματικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως· προσ-

(β) Ἡ Φυσιολογία ἐνασχολεῖται εἰς τὸν ζωτικὸν διοργανισμόν, παριστάουσα τὰ εἰς τὰ ζωὰ ἀπαντώμενα ἀρχικὰ καὶ καθολικὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς, καὶ ἐξηγοῦσα τὰς ἐργασίας τῶν ἀπὸ τὴν Ἀνατομικῇ περιγραφομένων μερῶν, πῶς ταῦτα συνεχόμενα πρὸς ἄλληλα σχηματίζουσιν ὁργανικὸν τι ὅλον· καὶ σπουδαζομένη νὰ ἐξηγήσῃ τὸν τρόπον καὶ τὰς αἰτίας τῆς ὑπάρξεώς των, ἀπὸ τὰς καθολικὰς ἀρχὰς τῶν εἰς τὴν φύσιν δυνάμεων, ὅθεν ἐλάσθαι καὶ τὸ σῶμα Φυσιολογία (ἐξηγήσις δηλονότι τῶν φυσικῶν αἰτιῶν). Διὰ τὴν καταλάβῃ λοιπὸν ὁ παιδαγωγὸς πρέπει νὰ διδαχθῇ καὶ τὴν Ἀνατομικὴν, τὴν ὅποιον ἀπεσιώπησεν ὁ συγγραφεὺς ὡς νοσημένην· διότι εἶναι ἀδύνατον ἀνεύρησις ἀρκῶς τὴν Φυσιολογίαν, χωρὶς τὴν εἰδήσιν τῆς θέσεως, ἀλλοκλησίας, μεγέθους, μορφῆς καὶ κατασκευῆς τῶν διαφόρων τοῦ ἀνθρώπου σώματος ὀργάνων, τῶν ὁποίων τὰς ἐνεργείας ἐξετάζει ἡ Φυσιολογία. Ὁ Μεταφρ.

εἶτι δὲ καὶ ἡ καθολικὴ Λογικὴ, καὶ μάλιστα τὸ ἐξηρημοσμένον τῆς μέρους, τὸ ὅποτον παριστάνει τὰ ἐμπόδια, ὅσ' ἀντίκεινται εἰς τῶν ἀνθρώπων γνώσεων τὴν τελειοποίησιν, διδάσκει τὰ μέσα, πῶς νὰ ἐλαττώσωμεν καὶ τὴν ἐπίδρασιν καὶ ἐπίβρῃαν τῶν ἐμποδίων τούτων, ἂν καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ τ' ἀφανίσωμεν ἐντελῶς.

§. 9.

Μὲ τὰς ῥηθείσας εἰς τὸν ἀνωτέρω παράγραφον ἐπισήμας, αἱ ὅποται παρέχουσι γενικὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἢ πνευματικοῦ ἀνθρώπου γνώσιν, πρέπει νὰ συναφῇ καὶ ἄλλη τις ἀκόμη ἐπισήμη, ἥτις βέβαια ἕως τῶρα μόνον ὡς ἰδέα ὑπάρχει· εἶναι δὲ αὕτη ἡ διδασκούμενα τοῦ κανόνα, Πῶς νὰ εὕρισκωμεν τὴν προσιδιάζουσαν πνευματικὴν ποιότητα εἰς ἕν τι πρόσωπον. Ταύτην ἡμῖς νὰ ὀνομάσω Φυσιογνωμικὴν καθολικώτερον. Δὲν πρέπει δὲ μόνον νὰ συμπεραίνῃ αὕτη καὶ συλλογίζεσθαι εἰς τὰς πνευματικὰς ιδιότητας, κυριακινουμένη ἀπὸ σωματικὰ ἰδιώματα, ἀλλὰ νὰ μεταχειρίζεται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς καὶ πνευματικὰ φαινόμενα ὡς μέσα διὰ τὴν γνωρίζῃ τὰς πνευματικὰς ιδιότητας.

§. 10.

Αἱ ἀνωτέρω ῥηθείσαι ἐπισήμαι ἐνασχολοῦνται εἰς τὸ πρῶτον τῶν τριῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια ἐκθέσαμεν εἰς τὸν §. 5. Τὸν δὲ πρῶτον καὶ ἔξοχον σκοπὸν (ὅπου ἀναφέρεται τὸ δεύτερον ζήτημα) τῆς γενικῆς Ἀγωγῆς, μᾶς τὸν δίδει ἡ ἠθικὴ, ἡ ὅποια ἐπομένως ἀνήκει ἐπίσης εἰς τὴν τῶν γνώσεων τοῦ παιδαγωγοῦ σφαῖραν ἀναγκαίως· περὶ δὲ τῆς ἀγωγῆς, ἥτις ἀποβλέπει εἰς δεδομένον σκοπὸν (ὅποτον διήποτε, φέρ' εἰπεῖν, ἐπάγγελμα), εἶναι φανερόν, ὅτι πρέπει ὁ παιδαγωγὸς νὰ ἐξεύρῃ πᾶν, ὅ,τι ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐπιτύχῃ τὸν τοιοῦτον σκοπὸν, ὅσον τὸ δυνατόν, ἐντελῶς.

§. 11.

Τὸ δὲ τρίτον ζήτημα παριστάνει τὸ κύριον ἔργον τῆς ἀγωγῆς, καὶ αἱ ἐντεῦθεν ἐκπηγάζουσαι ἐπισήμαι πρέπει νὰ θεωρῶνται κυρίως ὡς Παιδαγωγικαί, τὰς δὲ μέχρι τοῦδε ῥηθείσας πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν μόνον ὡς προπαιδευτικὰς.

§. 12.

Διὰ δὲ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν καὶ μόρφωσιν εἶναι δύο

ἐπισήμαι· ἡ Διαιτητική καὶ ἡ Γυμνασική. Ἐκείνη μὲν περιέχει τὰς παραγγελίας, διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὁποίων ἐμπορεῖ νὰ ἐνεργηθῇ καὶ διατηρηθῇ ἡ ὑγιεινὴ τοῦ σώματος κατὰσσις, ἡ τοῦλάχισον δύναται νὰ βοηθηθῇ καὶ νὰ ἀποκατασταθῇ πάλιν. Ταύτης δὲ ἀντικείμενον εἶναι αἱ γυμνάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουσι τὴν μὀρφωσιν καὶ ἐνδυνάμωσιν τοῦ σώματος. ἴδ. §. 7.

§. 13.

Ἡ δὲ πνευματικὴ μὀρφωσις διαιρεῖται, ὡς εἶπαμεν (§. 6.), κατὰ τὰς τρεῖς ἀρχικὰς τῆς Ψυχῆς δυνάμεις εἰς τὴν νοητικὴν, αἰσθητικὴν καὶ ἠθικὴν. Πᾶσαν δὲ μίαν ἀπ' αὐτὰς προϋποτίθεται νὰ ἐξεύρῃ ἐπισημονικῶς ὁ Παιδαγωγός.

§. 14.

Ἡ νοητικὴ μὀρφωσις εἶναι διπλῇ· μία εἰδική, ἡ ὁποία σκοπεύει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν γνωστικῶν διαθέσεων (Erkenntnissanlagen) καὶ τὴν γυμνασιν καὶ ἰσχύρωσιν τῶν γνωστικῶν δυνάμεων (Erkenntnisskräften); καὶ ἄλλη ὕλική μὀρφωσις, κατὰ τὴν ὁμοίαν πρέπει νὰ μεταδοθῶσι γνώσεις. Ἡ μετάδοσις αὕτη ὀνομάζεται κατ' ἐξοχὴν διδασκαλία, καὶ ὁ παιδαγωγός, ἐν ὧν ἐνασχολεῖται μὲ ταύτην, λέγεται διδάσκαλος. Ἄν ὁμοίως καὶ τὰ δύο ταῦτα τῆς νοητικῆς μορφώσεως εἶδη εἶναι διάφορ' ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν ἰδέαν, ὑπάρχουσι μ' ὅλον τοῦτο ἑσωτερικῶς καὶ πραγματικῶς ἐνωμένα· σκοπίμος διδασκαλία ἐνεργεῖ πάντοτε καὶ εἰδικὴν μὀρφωσιν τῶν γνωστικῶν δυνάμεων, καὶ ὁ νοήμων καὶ σοφιστικὸς διδάσκαλος δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονήσῃ, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅταν διδάσκῃ, τὴν εἰδικὴν τοῦ μαθητοῦ μὀρφωσιν.

§. 15.

Ἡ ἐμπειρικὴ Ψυχολογία, ἡ Ἀνθρωπολογία καὶ ἡ ἐφηρμοσμένη Λογικὴ περιέχουσι κανόνας, τὴν εἰδικὴν τῆς Ψυχῆς τοῦ μαθητοῦ παιδεύειν ἀποβλέποντας, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐποπτικὴν καὶ διανοητικὴν δύναμιν. Πρέπει λοιπὸν ὁ παιδαγωγός νὰ ἐξεύρῃ καὶ ταύτας τὰς ἐπισήμας, τὰς ὁποίας ἀνωτέρω ἐκθεσαμεν ὡς προπαιδευτικὰς. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ σπουδὴ τῆς καθαρᾶς Μαθηματικῆς, σκοπίμως διδασκομένη, γίνεται μέσον ἀξιόλογον μορφώσεως τῶν γνωστικῶν δυνάμεων.

διὰ τοῦτο πρέπει ὁ Παιδαγωγός νὰ ἐξεύρῃ καὶ ταύτην τὴν ἐπισήμην, διὰ νὰ ἐμπορῇ νὰ τὴν διδάσκῃ σκοπίμως. Τελευταῖον δὲ ἐδίδαξεν ἡ πείρα, ὅτι ὁ διαλογικὸς τρόπος τῆς διδασκαλίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγκάζεται ὁ μαθητὴς νὰ συνεργῇ καὶ κατ' ἐαυτὸν καὶ νὰ μὴ δέχεται μόνον, εἶναι ὁ ἀξιολογώτατος καὶ ὠφελιμώτατος διὰ τὴν κατ' εἶδος νοητικὴν μὀρφωσιν· διὰ τοῦτο ἡ σπουδὴ τῆς διαλογικῆς, καὶ μάλιστα τῆς Σοκρατικῆς μεθόδου, εἶναι ἀξιοσύστατος καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὸν Παιδαγωγόν.

§. 16.

Ὅποιος ἐπιχειρήσῃ νὰ διδάξῃ τι, ἀπαιτεῖται ἀναγκαστῶς καὶ ὡς πρώτη συνθήκη, νὰ τὸ ἐξεύρῃ καθαρὰ καὶ βασίμως, καὶ ἐπομένως ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἔχῃ ἀποκτημένην τὴν γνῶσιν τῆς ἐπισήμης, τὴν ὁποίαν θάλει νὰ διδάξῃ ἢ ὅλην ἢ μέρος· πρέπει προσέτι νὰ ἐξεύρῃ τὸν τρόπον καὶ τὸ εἶδος τῆς διδασκαλίας. Πῶς ἐμπορεῖ σκοπίμως νὰ τὴν μεταδώσῃ εἰς ἄλλους καὶ αὐτός. Ἡ ἐπισήμη, ἡ ὁποία διδάσκει τῆς σκοπίμου καὶ μεθοδικῆς παραδόσεως τοὺς κανόνας, ὀνομάζεται Διδακτικὴ, διδασκαλία ἐπισήμη, καὶ Μεθοδολογία.

Διαιρεῖται δ' αὕτη ἡ Μεθοδολογία εἰς δύο μέρη, εἰς τὴν γενικὴν καὶ μερικὴν· ἐκείνη ἐξαυτῇ τοὺς κανόνας τῆς ἀπὸ τὴν φύσιν τῶν γνωστικῶν δυνάμεων καὶ τῆς ιδιότητος τῆς γνώσεως ἐν γένει· αὕτη δὲ διδάσκει τοὺς κανόνας τῆς διδασκαλίας διὰ διωρισμένα τῶν γνώσεων εἶδη, τῆς ἱστορικῆς, φερ' εἰπεῖν, φιλοσοφικῆς, μαθηματικῆς κτλ., θεμελιουμένη εἰς τὰς ιδιότητας τῶν διαφορῶν τούτων τῆς γνώσεως εἰδῶν.

§. 17.

Ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας διαιρεῖται εἰς τὴν ἀπλῶς διδάσκουσαν, ἀκροαματικὴν, ὅπου ὁ διδάσκαλος μόνον λέγει, καὶ εἰς τὴν διαλογικὴν, ὅπου ἡ διδασκαλία μεταδίδεται κατ' ἐρωταπόκρισιν· ὑποδιαιρεῖται λοιπὸν ἡ γενικὴ Μεθοδικὴ εἰς δύο, εἰς τὴν Ἀκροαματικὴν, καὶ τὴν Διαλογικὴν.

§. 18.

Διὰ νὰ μορφωθῇ δὲ καὶ γένῃ ὁ νέος αἰσθητικὸς, πρέπει καὶ αὐτός ὁ παιδαγωγός νὰ ᾔναι τοιοῦτος, τεύτεστιν, ὁ παι-

δαγωγός πρέπει νὰ ἔχη τρυφεράν, ὀρθὴν καὶ ἀκριβῆ αἰσθησιν τοῦ καλοῦ, καὶ ὑψηλοῦ καὶ πρέποντος. Πρὸς τοῦτο βοηθεῖται τὰ μέγιστα ἐὰν καταλαβάνῃ ἀκριβῶς τὰ ἔργα τῶν καλῶν τεχνῶν, καὶ μάλιστα τῶν λεκτικῶν· πρέπει λοιπὸν ἡ παιδαγωγὸς νὰ μελετήσῃ τ' ἀξιόλογα πανήματα τῶν ποιητῶν καὶ ρητόρων, τοῦλάχιστον τοῦ ἔθνους του. Πολὺ θέλει ὠφελήσῃν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς αἰσθησεώς του, ἐὰν γνωρίζῃ καὶ τὰ ἀπὸ πνεῦμα γέμοντα συγγράμματα τῶν γειτονικῶν ἔθνων. Πολὺ περισσότερον ὅμως θέλουσι τὸν ὠφελήσῃν τὰ ἀρίστου γήματα (Meisterwerke) τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ποιητῶν καὶ ρητόρων, διὰ τὸ ποιητικὸν πνεῦμα τῶν ὁποίων καὶ τὴν γνησίαν καὶ ἀκριβῆ αἰσθησιν ὅλοι συμφωνοῦσιν οἱ τούτων εἰδήμονες ἀπὸ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας. Πρέπει λοιπὸν ὁ παιδαγωγὸς νὰ μεταχειρισθῇ τὰ ἔργα τῶν καλῶν τεχνῶν, καὶ μάλιστα τῶν λεκτικῶν διὰ νὰ μορφώσῃ καὶ τὴν αἰσθησιν τοῦ μαθητοῦ του. Εἰς ἐνδυνάμωσιν δὲ τῆς αἰσθησεως τοῦ παιδαγωγοῦ χρησιμεύει ἡ Αἰσθητικὴ ἐπιστήμη, ἡ Ἑρμητικὴ τῆς αἰσθησεως.

§. 19.

Τελευταῖον ὁ παιδαγωγὸς πρέπει νὰ ᾔναι μορφοῦμενος ἠθικῶς, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ μαθητοῦ του μόρφωσιν. Ἐδῶ, ὅπου λέγομεν μόνον περὶ τῶν εἰς τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν ἀναγκαίων γνώσεων ἀνήκουσιν ἡ μεταφυσικὴ τῶν ἠθῶν (γ), ἡ Ἀρετολογία, καὶ ἡ ἠθικὴ Ἀνθρωπολογία· ἐκ

(γ) Πρῶτος ὁ Κάντιος, ὡς λέγει ὁ Krug, ἐδιάρθεσεν τὴν Μεταφυσικὴν (Kritik der reinen Vernunft S. 869. II. Ausg. 3.) εἰς τὴν τῆς θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς χρήσεως τοῦ καθαροῦ Λόγου· καὶ ἀπέστη μὲν ὀνόμασι Μεταφυσικὴ τῆς φύσεως ἡ Μεταφυσικὴ μαρικώτερον, ταύτην δὲ Μεταφυσικὴν τῶν ἠθῶν, ἐννοῶν ὑπὸ τὴν Μεταφυσικὴν τὸ ὅλκον σύστημα καθαρῶν φιλοσοφικῶν γνώσεων. Ἡ δ' ἀπὸ τὸν Κάντιον ὀνομασθεῖσα Μεταφυσικὴ τῶν ἠθῶν τίποτ' ἄλλο δὲν εἶναι ὡς καὶ πρακτικὴ φιλοσοφία, τὴν ὅποιαν ὀνομαζοῦν καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐδῶ ἀκολουθεῖν τὸν Κάντιον. Πολλοὶ ὅμως ἀπὸ τοῦ νεωτέρου φιλοσόφου τῆς Γερμανίας δὲν δέχονται τὴν ἀπὸ τὸν Κάντιον τῆς Μεταφυσικῆς διὰρξιν, διακρινόντες τὴν ἄλλοις εἰς καθαρὰν καὶ ἀφηρημένην Μεταφυσικὴν· διότι αὕτη ἡ ἐκθέσει τὰς ἀρχὰς τῆς ἀπολύτου, ἔχουν ἀναφερομένας εἰς ἀντικείμενα ἐν γένει, ἢ σχετικῶς, ἢ γουν ἀναφερομένας εἰς μερικὰ καὶ προσδιορισμένα ἰνδικείμενα· καὶ κατ' ἐκείνου μὲν τὸν τρόπον

τούτων ἡ μὲν πρώτη σφραγίζει τὸ ἠθικόν, ἡ δὲ ἄλλη ἐκθέτει τοὺς κανόνας τῶν ἐναρέτου πράξεων, καὶ ἡ τρίτη διδάσκει, ὡς ἐμπορεῖ ὁ Λόγος (die Vernunft) νὰ κρατῇ καὶ ἐξουσιάζῃ τὰς τῶν αἰσθησεῶν ὁρμὰς καὶ κλίσεις.

§. 20.

Ἡ ἐπιστήμη τῆς παιδαγωγικῆς τελειοποιήσεως ἀπαιτεῖ συστηματικὴν αὐτῆς ἐγκυκλοπαιδεῖαν, τὴν ἐξέρχεται τῆς καὶ φιλολογίαν τῆς.

Σημ. Ἡ Παιδαγωγικὴ ἐπιστήμη εἶναι τὸ μόνον μέσον τῆς τῶν ἔθνων εὐδαιμονίας· διότι ὅταν εἰς τὴν τρυφεράν των ἡλικίαν παιδαγωγηθῶσιν, ὡς πρέπει, οἱ ἄνθρωποι, τότε γίνονται ἀγαθοὶ πολῖται, οἱ ὅποιοι συνάμα λαμβανόμενοι ἀποτελοῦσιν ἀγαθὸν καὶ ἀξιώπαινον ἔθνος· ἀναπτύσσει ἡ ἐπιστήμη αὕτη καὶ τὰς γνωστικὰς τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεις καὶ τὸν ἀποτελεῖ ἐπιτηδεῖον εἰς πολλὰ τοῦ κοινωνικῆς βίου ἔργα· διορθώνει δὲ καὶ βελτιώνει καὶ τὰ ἦθη, καὶ τὸν ἀποκαθιστᾷ ἡμέραν καὶ συμφωνοῦν μὲ τοὺς ὁμοίους του εἰς τὰς πολιτικὰς σχέσεις· αἷτιμα διχονοοῦν, καταδρομῶν, καὶ ἄλλων ὀρμητικῶν παθῶν, ἃν ζητήσωμεν, εἰς τὸν ἄνθρωπον, θέλομεν εὐρεῖν τὴν κακὴν ἀγωγὴν. Διὰ τοῦτο τὰ περρωτισμένα ἔθνη τοῦ κόσμου πρότις οὐ σκοποῦν ἔχουσι τὴν σήμερον τὴν Παιδαγωγίαν, ἡ τὴν καλὴν μέθοδον τοῦ διδάσκειν καὶ μορφώνει τοὺς νέους καὶ κατὰ τὸν νοῦν, καὶ κατὰ τὴν θέλησιν· διὰ τοῦτο καὶ οἱ φίλοι

ὀνομάζονται καθαρὰ Μεταφυσικὴ καὶ Ὀντολογία, κατὰ δὲ τοῦτον ὁ φηρισμὸς ἐν τῇ τῆς ὁποίας ἀριθμοῦσι τέσσαρα μέρη, Κοσμολογίαν, Ψυχολογίαν, Θεολογίαν, καὶ φυσικὴν φιλοσοφίαν Naturphilosophie, ἡ ὅποια εἰσῆχθη ἀπὸ πολλοῦς τῆς Γερμανίας φιλοσόφους ὡς νέα· ἀλλ' ἡ ἰδέα τῆς φιλοσοφίας ταύτης, ὡς παρατηροῦσιν ἄλλοι σοφοί, δὲν εἶναι γέννημα τῶν νεωτέρων χρόνων, διότι καὶ Ὁμήρῳ καὶ Πυθαγόρῃ εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐφιλοσόφουν κατὰ τοῦτον· καὶ ἐμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ πρῶτοι φιλόσοφοι ἦσαν πάντῃ φυσικοὶ φιλόσοφοι, εἰς δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους Νεῦτων (εἰς τὸ πόνημά του Princ. Philos. Nat. Math.) καὶ Κάντιος (εἰς τὸ Metaph. Anfangsgr. d. Naturw.) καὶ Ὁυόλφιος (Wolff's vernünftige Gedanken von der Wirkung der Natur — καὶ von den Absichten der natürlichen Dinge) ἐπροσπάθεισαν νὰ ἀναδείξωσι πραγματικὴν ἐκείνην τὴν ἰδέαν τῶν παλαιῶν περὶ τῆς φύσεως φιλοσοφίας.

Ὁ Μεταφρ.

τατοί μου ὁμογενεῖς, ὁδηγούμενοι, πολλαχῶς ἀπὸ χρηστού
καὶ ἀγαθοῦ προσώπου μετέβησαν τὴν παλαιὰν παιδαγω-
γίαν εἰς νεωτέραν, πλέον χρησίμην εἰς τὴν προκοπὴν τοῦ γέ-
νου. Σκοπός μου δὲν ἦτο εἰς τὴν τοῦ παρόντος τεμαχίου με-
τάφρασιν νὰ ἀναγγείλω ὡς νέον καὶ ἄγνωστον πρᾶγμα τὴν
παιδαγωγικὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ μόνον νὰ ὑπομνήσω τοὺς φι-
λογενεῖς, ὅτι ὅσον καὶ ἂν ἀγωνισθῶσιν εἰς τελειοποίησιν τῆς
παιδαγωγίας, ποτὲ δὲν θέλουν εἶσθαι περιττοὶ οἱ ἀγῶνες τῶν.

Ὁ Μετάφραστής.

Ἀγγέλω Μελισσινῶ τῷ ἐκ Κεφαλληνίας,
καὶ Παναγιώτῃ Στεφανίδῃ τῷ ἐκ Ζα-
κύνθου τοῖς Ἱατροῖς,

τὸν τῆς Χειρουργίας εἴφανον ἐν τῷ τῆς Παυίας Παντε-

πιστημονίῳ ἀναδεχομένοις

Διμήτριος Σχινᾶς ὁ Βυζάντιος.

Περίξ Γυρτώνης (1) ὁράϊον λόφον, ἔνθα κυάριστος σοδάρᾳ
Στεφανεῖ τύμβον τοῦ Ἱπποκράτους, καθέειδε κίνης ἢ ἱερᾶ,
Ἰατρικῆς (2) ὑψόθεν Ἀσκληπιάδος Σκιᾷ ἐμφαίνεται κατηφής,
Κῶν τοὺν κάλπιν ἐναγκαλίζει, μελαίνης οὖσα ὑπὸ ὑφῆς.

Ἐνδακρὺς λέγει μεμφιμοῖσάσα . . . μ' ἀφῆκαν Ἰίες τῶν
Ἀχαιῶν!

Χειρῶν ἀπέβριψαν τὴν κοπίδα! . . ὁ Πανακείας (3) ἤλθεν αἰών.
Οὔτε Μαχάονα (4) οὐδὲ μιμοῦνται, καὶ Ποδάλριον λησιμονοῦν
Δεξιῶς κόπτοντάς πρὸ τῆς Τροίας λοιμὸν φθορέα, κ' αἱματὸς
ῥοῦν.

Οὐλοῦν, Σεβάσμιε Ἰατῆρα! ποία λατρεία ἑλληνικὴ
Μ' ἔμεινε πλέον; . . . ὁ Δίος τρέμει, φωνὴ ἀκούεται θα-
φικὴ . . .

(1) Ὁ Ἱπποκράτης ἐτάφη μεταξὺ Γυρτώνης καὶ Λαρίσσης.

(2) Ἰατρικὴ, θυγάτηρ Ἀσκληπιοῦ, Χειρουργία, Ἐφορὸς παρὰ τὸν ἄνθρωπον.

(3) Πανακεία, θυγάτηρ Ἀσκληπιοῦ προσδυνέτω, Ἰατρικῆς προστάτις.

(4) Μαχάων καὶ Ποδάλριος, Ἀσκληπιοῦ υἱοί, Χειρουργὴν ἄμα καὶ Ἰατρικὴν ἐπαγγελλόμενοι συνώδουν εἰς τὴν Τροάδα τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα.

„Οἱ τῶν Ἑλλήνων γνήσιοι Παῖδες, φίλῃ θυγάτηρ Ἀσκλη-
πιοῦ!

Καυχῶνται, τρέχουσιν ἐρασταὶ Σα, ὡς ποτε βεύματα Ἀλφειᾶ (5),
Συγκεχυμένοι ὁμῶς συμμίκτως ἐ τῆς Πανακείας τὸν σαρφετὸν,
Ἀφανεῖς γίνοντ', οὔτε μετροῦνται, ὄντες ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν.
Παῦς ἐν τοσούτῳ τὸν θρήνον, παῦσαι Ἑλλήνων Νέων χριστὴ
Δυάς,

Ὁ μὲν Ζακύνθου, ἐδὲ τῆς Νήσου Κεφαλληνίας παραφυᾶς,
Ὅπαδοι ἄξιοι Κασσιγνήτης, καὶ τῆς ἡς Τέχνης Ἐφορὸς Σὺ,
Εἰς τὴν Ἐπίδauρον (6) Σ' ἀναμένουν ἵθις πτήμᾳ Σου τὸ
ὄξύ. . .

Ἀκού' ἢ Ἀιγλὴ ἐξεσηκῶσα, ρίπτει καλύπτραν τὴν θλιβεράν,
Πίπτει, τὸν τύμβον τρίς περιπτύσσει, ἀπαίρει, ἵπταται μὲ
χαρὰν,

Φθάνει τὰς πύλας τῆς Ἐπιδauροῦ, καὶ εἰς τὰ πρόδωρα τῆς Ναοῦ,
Ὅπου τὸν Ὀφιν τῶν ἱαμάτων ἐκδειάζουσι πλήθι λαοῦ,

Ἀνακαλύπτει τοὺς δύο Νέους, ὁρᾷ χειρὰ, τοὺς ὁδηγεῖ.
Αἱ Θύραι αἶρονται, τοὺς εἰσάγει, τὸ πῦρ ἀνάπτει, φλόγα ἐκχεῖ,

Καὶ ἀναβαίνουσα τὰς βαθμίδας ἀναβιβάζει εἰς τὸν Βωμόν
Τοὺς Νησιώτας, εἰς οὗ τὴν ὕψιν ἀναγινώσκει ἑλληνισμὸν,

Ἐκαστος ἄνω ἐκεῖ ὁμνύει ὑπὲρ Πατρίδος πᾶν νὰ τολμῇ,
Τὰς κεφαλὰς τῶν δάφναις τὰς εἴρει· σὺρίζ, ὁ Ὀφίς, Ναὸς
βροντᾷ.

Τέχνη δραματικὴ ἐν Ὀδησῶ.

Ἐκ τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν Χρονικῶν ἐκδομένων ἐν Παρι-
σίοις ἀπὸ τοῦ Μιλλῆνον. Ἰούλιος, Σελ. 132.

Ἐκ τινῶν ἐνιαιωτῶν παρέστησαν εἰς τὸ ἐν Ὀδησῶ Θέατρον
πολλὰ δράματα, γραμμένα γραικισί. Ταῦτα δὲ ὄχι μόνον
ἀπὸ τοὺς Γραικοὺς ἐχειροκροτήθησαν, ἀμμὴ καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλ-

(5) Ἀλφειὸς ποταμὸς, ἐραστὴς τῆς Ἀρεθούσης κρήνης, ἔρρσαν, ὡς
μυθολογεῖται, ἀπὸ Πελοποννήσου ἀμυγῆς διὰ τοσαύτης θαλάσσης, καὶ ὅφθαλμο
μὲ τὰ γλυκὰ ῥεύματά του εἰς τὴν Σικελίαν, ὅπου ὁδίδε γλυκεῖς ἀσπασμὸς
εἰς τὴν ἐρσμήνην τοῦ Ἀρεθούσαν.

(6) Ἐπίδauρος πόλις Ἀργαυς, εἰς τὴν ὅπου μὲσα ἦτο ὁ πλέον παρὰ
φημος Ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

λοθνεῖς αὐτοὺς, ὅσοι ἔρχονται εἰς τὴν πόλιν ταύτην χάριν ἐμπορίου. Τὸν Αὔγουστον μάλιστα τοῦ 1817 παρευρέθη εἰς τὴν παράστασιν τοῦ Θεμιστοκλέους ὁ Κύριος Κούμας, καὶ λέγει, ὅτι ὁ πρωταγωνιστὴς τῶν φιλοθεάτρων Γραικῶν, Γεώργιος Ἀβραμιάτης, ὑπεκρίθη τὸ πρῶτον τοῦ δράματος πρόσωπον Δαυμασίως.

Κατὰ τὴν 28 Φεβρουαρίου τοῦ 1818 προσέτι παρέστησαν ἐπὶ τοῦ Θεάτρου τῆς αὐτῆς πόλεως τὸν Φιλοκτήτην τοῦ Σηφοκλέους, ἐκγραφισθέντα παρὰ τοῦ ἐλλογιμωτάτου Κυρίου Νικολάου Πικκόλου (Οὗτος δ' ἦλθεν ἤδη εἰς Παρίσιους). Τὸ πόνημα τοῦτο οἱ θεαταὶ τὸ ἀπεδέχθησαν ἐνθουσιῶντες· μετὰ δὲ τὴν πρώτην πράξιν ὁ ἐνδοξότατος Κόμης Λαγγερὰν δισηκίτης τῆς Ὀδησοῦ, ὁ σώζων πρὸς τοὺς Γραικοὺς ἐξαίρετον εὐμένειαν, ὑπήγεν εἰς τὰ παρασκηνία νὰ εὖρῃ τὸν πρωταγωνιστὴν· τὸν ἐπαίνεσε διότι ὑπεκρίνετο τόσον πιθανῶς, καὶ τὸν ἐπροσκάλεσε τὴν ἐπαύριον εἰς τὸ καλῶνόν του. Ἐν γένει δὲ οἱ Ὀδησῖνοι Γραικοὶ δίδουσιν ἐλπίδας πολλῶν καλῶν εἰς τὸ ἔθνος των. Εἶθε οἱ ὁμογενεῖς των, οἱ διασπαρμένον πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, νὰ μιμηθῶσι τὸ ἀξιολόγιμον παράδειγμα των! Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ βοηθήσῃ τοὺς γενναίους των ἀγῶνας!

Φιλολογικαὶ Ἀγγελίαι.

Μὲ ἄκραν μας χαρὰν εἶδομεν εἰς τὸν Λόγιον Ἑρμῆν κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1817 Σελ. 436., ὅτι τὸ γένος ἐν ἀσχολεῖται ἀκαταπαύτως εἰς ἀνέγερσιν σχολείων, καὶ ὅτι πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς Κωνσταντινουπόλεως περίχωρα, καὶ εἰς χωρίον ὀνομαζόμενον Παγκαλοχώριον ἀνηγέρθη σχολεῖον τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων ἀπὸ τινος τῶν ἐν Χανγιαρχανίῳ πραγματευτῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἐπειδὴ ἤσαν ἄγνωστα δὲν ἐδημοσιεύθησαν τότε πρὸς παράδειγμα τῶν λοιπῶν πραγματευτῶν. Εἰς τὴν κοινωφελῆ ταύτην ἀγγελίαν ἐχάρημεν τῶνόντι χαρὰν μεγάλην, ἡ ὁποία δὲν ἐπικρατήσῃ εἰς τὸ ν' ἀκούσωμεν μόνον τὸ ἔργον, ἀλλ' ἐσπουδιάσωμεν προσέτι νὰ μάθωμεν καὶ τοὺς φιλογενεῖς τούτους ἄνδρας διὰ νὰ τοὺς κηρύξωμεν διὰ τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ εἰς τὸ Πανελλήνιον· εἰς λοιπὸν ἐπληροφόρηθημεν ἀπὸ τοῦς ἐγκλητοῖς οἱ εὐεργε-

τικοὶ οὗτοι ἄνδρες εἶναι, ὁ ἐντιμότατος Κύριος Ἰωάννης Καμπούρογλους, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος Καμπούρογλους, ὁ γαμβρὸς τοῦ ἰδίου Κύριος Ἰωάννης Μπαρμπής, καὶ ὁ ἐλλόγιμος Κύριος Τρηγόριος Καλλιβρόης· οἱ μὲν πρῶτοι τρεῖς φιλοτίμως καταβαλόντες τὴν πόσότητα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν συνάγεται τὸ εἰσόδημα τῆς σχολῆς· ὁ δὲ Καλλιβρόης ἀναδεχθεὶς τὴν φροντίδα ὅλην τοῦ σχολαίου, τὴν ἐπιστάσιν τῶν διδασκάλων καὶ τὴν ἔρευναν περὶ προσόδου καὶ ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν, προσυποσχόμενος νὰ ἀφιερῶσιν καὶ τὴν μικρὰν αὐτοῦ βιβλιοθήκην καὶ εἴτι ἄλλο συντελεῖ πρὸς ἀκρίτισιν τοῦ κοινωφελεστάτου τούτου ἔργου.

Εὐχόμεθα ἐκ ψυχῆς, ὁ ζῆλος τῶν ἀνωτέρω φιλογενῶν ἀνδρῶν νὰ γένη κοινότερος, καὶ ἕκαστος νὰ συνεισφέρει προθύμως τὸ κατὰ δύναμιν, οἱ μὲν πλούσιοι μέρος ἀπ' ὅσα τοὺς ἤλθισεν ὁ Θεός, οἱ δὲ λόγιοι, εἰ μὲν ἔχωσι χρήματα, καὶ μέρος ἐκ τούτων, ὡς ὁ ἐν Ὀδησοῦ ἀξιάγαστος Κύριος Π. Νικολαΐδης, εἰ δὲ μὴ, προτροπῆς φρονίμου εἰς σύστασιν σχολείων, ἐπιστάσιν ἄσκουν εἰς αὐτὰ, καὶ εἰς τοῦς ἐν αὐτοῖς διδάσκοντας καὶ διδασκομένους, προσπορίσεις βιβλίων, καὶ εἴτι ἄλλο ἀποστέλλει πρὸς ὠφελίαν τῶν μαθητευομένων, οἱ δὲ καὶ χρημάτων καὶ μαθήσεως ἁμοῖροι, κἂν τοὺς ἐπαίνους, τὴν μετ' εὐφημίας διακήρυξιν, καὶ πάντα ὅσα ἀπαιτεῖ ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν εὐεργετούμενων, ἵνα δυνηθῶμεν ποτε, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀμιλλώμενοι, ν' ἀποτινάξωμεν τὸν βαρὺν τῆς ἀμαθείας ζυγὸν, καὶ ν' ἀνταγωνισθῶμεν ἕξιν τῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος,

Ὁ γνωστὸς εἰς τὸ γένος διὰ τῶν ὁποίων πέρυσι ἐξέδωκε βιβλίων, τῆς Θαλασσίου δηλαδὴ Ὀδηγίας, καὶ τῆς Θαλασσίου Νομοθεσίας, Κύριος Νικόλαος Κεφαλᾶς Ζακύνθιος, ἐξέδωκεν ἐν Παρίσιους καὶ μίαν χάρταν τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους· περὶ αὐτῆς ὁμιλεῖ ὁ ἴδιος ὡς ἀκολουθεῖς:

Ἴσθι ἀπαράλλακτον τῆς ἀφιερωτικῆς μου ἐπιστολῆς, ἣν ἐξείλα πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν Ἰονικῶν Νήσων, ἐξέδωκα δὲ τύποις, τόπον ἐπέχον εἰδήσεως πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς μὲν Γραικοὺς.

ἙΚΛΑΜΠΡΟΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑ ΤΙΝ' ἼΟΝΙΚΩΝ ἨΝΩΜΕΝΩΝ
ἘΠΑΡΚΙΩΝ!

„Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἡ Ναυτικὴ καὶ τὸ Ἐμπόριον ἐξέ-
θησαν ἐξ ἀρχῆς τὰ πρῶτα καὶ μόνον αἰτία εἰς τὸ νὰ γνωρίσουν
οἱ ἄνθρωποι τὸ πᾶν, νὰ ἀνακαλύψουν κεκρυμμένους, καὶ
ἀγνωρίστους τόπους, νὰ ὑποτάξουν ὁλόκληρα γένη, νὰ αὐξήσων,
καὶ νὰ μεγαλύνουν τὴν ἐξουσίαν τους εἰς τὰ πλεον μακρὰ
μέρη τοῦ κόσμου, μεταφέροντες τὰ περισσεύοντα αὐτοῖς προϊδ-
τα εἰς ξένους τόπους, νὰ ἀποκτοῦν ἄπειρα πλούτη, καὶ νὰ
ἀπολαμβάνουν εὐκόλως τὰ ἐλλείποντα, ἢ καὶ σπάνια εἰς αὐ-
τοὺς, καὶ, τὸ πλεον παρὰ τ' ἄλλα ὠφέλιμον, νὰ ἡμερώνουν
μὲ τὰς ἀποικίας οἱ κεπολισμένοι τοὺς ἀγρίους, καὶ νὰ δι-
φωσι νόμους εἰς τοῦ μὴ γνωρίζοντες νόμον οἱ εὐνομούμενοι.
Εἶναι ἀσπαστὸς ἀποδεδογμένον, ὅτι καὶ οἱ πρόγονοί μας
ἐγνωρίζον καλῶς τὴν ὠφέλειαν τῆς Ναυτικῆς, καὶ τὴν ἐσπέρ-
δαζον, καθὼς καὶ τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας, καὶ τὴν παράδοξον
εἶναι, ὅτι, μὲ ὅλον ὅπου ἡ Ναυτικὴ τότε ἦτον ἀτελεστάτη
διὰ τὴν ἑλλησπιν τῆς Πυξίδος, ἐτόλμησαν νὰ ταξιδεύσωσι πολλὰ
μακρὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα των, καὶ νὰ κτίσωσι πόλεις εἰς τό-
πους ἀγνώστους, καὶ νὰ συγκατοικήσωσι μὲ ἔθνη ἄγρια.
Διὰ νὰ μὴν ἀπαριθμῶ ὅλας τὰς ἀποικίας αὐτῶν εἰς πολλὰ τῆς
Ἀσίας, καὶ τῆς Εὐρώπης μέρη, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀφρικὴν,
ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρω, ὅτι εἰς τὴν Ἰσπανίαν εὐρίσκεται τῶρα Πο-
λις θυγατέρα τῶν ἐπτανήσων, ἐνομαζομένη τὴν σήμερον Μουρ-
θιερδο, καὶ τὸ πάλαι Ζάκαυθα, ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι κτίσαι, ἃ
θεμελιωταὶ ἐ χρημάτισαν οἱ πρόγονοί μου Ζακύνθιοι.

Αὕτη ἡ Ναυτικὴ καὶ τὸ Ἐμπόριον εἶναι αἱ πρῶται αἰτίαι,
ὅπου τὸ γένος μας μετὰ τὴν καταστροφὴν του πρὸ ὀλίγων χρό-
νων ἤρχισε πάλιν νὰ ἐξαπλουτῆται, καὶ νὰ μεταφέρῃ πάλιν
εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ πλούτη ἃ τὰς τέχναις ὅπῃ ὑστερήθη, καὶ
τὰ ὅποια εἶχον μεταφερῆ εἰς τὰ γένη ὅπου μετήρχοντο ἐλευ-
θέρως τὴν Ναυτικὴν καὶ τὸ Ἐμπόριον. Καθεὶς λοιπὸν ἐξεύρει
πόσον δεσμὸν ἔχουσι τὰ δύο ταῦτα τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄλλο, καὶ
πόσῃ ὠφέλειαν προξενοῦσιν εἰς τὴν ἀνθρώπινην. ὅθεν ὅλοι
κοινῶς χρεωστοῦμεν νὰ ἐναγκαλιζώμεθα αὐτὰ, καὶ νὰ κατα-
εὐλόγωμεν ὅλην μας τὴν προσοχὴν διὰ νὰ ἐφευρόμεν μέσα,
τὰ ὅποια εὐκολύνουσι τὸν τρόπον τῆς Ναυτικῆς, διότι ὅσον

περισσότερον τελειοποιεῖται ἡ ἐπιστήμη τῆς Ναυτικῆς, τό-
σον αὐξάνει ἀκινδύνως τὸ Ἐμπόριον, ἐπειδὴ εἶναι ἡ γινώσκων εἰς
τὸν καθενα, ὅτι ἡ τύχη τοῦ πραγματευτοῦ κρέμαται ἀπὸ
τὴν ἐπιτηδεύουσα τοῦ πιλότου, ὅστις ὀδηγεῖ ἕνα καράβι,
αὕτη ὅμως ἡ ἐπιτηδεύουσα ἀποκτᾶται ἀπὸ τὰς διαφόρους ἐπι-
σημονικὰς καὶ μαθηματικὰς ιδέας, ἀπὸ μίαν μακρὴν πρᾶ-
ξιν, καὶ ἀπὸ τὴν τελειότητα των εἰς τὴν θαλασσοπορίαν ἀναγ-
καίων ἐργαλείων· διὸ καὶ τὰ πεφωτισμένα τῆς Εὐρώπης γένη
ὅλα καθ' ἑκάστην καταγίνονται εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς ἐπα-
φελοῦς ἐπιστήμης ταύτης, καὶ τῶν ἐργαλείων της, ἔχοντες
ὅλα τὰ μέσα, καὶ ἐλευθέρους τρόπους, μεγάλην ὁμοῦ βοή-
θειαν, καὶ ὑπεράσπισιν τῆς διοικήσεως διὰ νὰ τὰ ἐξετάξωσι,
καὶ τῶν ὁποίων κατὰ δυσυχίαν ὑπερεῖται τὸ γένος μας.

Εἰς τοῦτο ἀποβλέπων καὶ ἐγὼ ἠθέλησα νὰ συνεργήσω
ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ εἰς τὴν κοινὴν τοῦ γένους μου ὠφέλειαν,
διὸ καὶ πέρυσιν εἰς Βιένναν ἐξέδωκα δύο βιβλία, ἐπιγραφόμενα
τὸ μὲν Θαλάσσιος ὀδηγία, τὸ δὲ Θαλάσσιος Νο-
μοθεσία, καὶ μίαν χάρταν τῆς Μαύρης θαλάσσης, ἀριερώ-
σας αὐτὰ εἰς τὴν γλυκυτάτην μου πατρίδα τὴν Ζάκυνθον· δι'
αὐτῶν δὲν ἦτον ὁ σκοπός μου νὰ ἀποδείξω πολυπειρίαν, καὶ
μάθησιν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου, οὔτε ἐκοπίαν διὰ τοὺς πε-
παιδευμένους τοῦ γένους μου, εἰς τοὺς ὁποίους ὅλα τὰ ἐν
αὐτοῖς εἶναι γνωστὰ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς, καὶ
πλούτου τῶν θαλασσοπορούντων· εὐρισκόμενος δὲ τῶρα εἰς
Παρίσι, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀποβλέπων ἐξέδωκα καὶ
τὴν χάρταν τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Ἀρχιπελάγους εἰς τρία
φύλλα, πασχίσας τὸ κατὰ δύναμιν νὰ τὴν ἀναδείξω χρήσι-
μον, καὶ ἀξίον τύπου, καὶ οὕτω νὰ ἔχη καὶ τὸ γένος μας
εἰς τὴν γλώσσαν του, ὅτι ἔχουσιν ὅλα τὰ φωτισμένα γένη·
καὶ ἐπειδὴ καυχώμαι πατρίδα τὴν ἐπτάνησον, ἐτόλμησα νὰ
τὴν ἀριερώσω εἰς τὴν νεοσύστατον Ἑλληνικὴν ἐλευθέραν διοί-
κησιν τῶν Ἴονικῶν Νήσων· προσφέρω λοιπὸν ταπεινῶς εἰς
τὴν ἐκλαμπρότητά σας, ὦ ΠΑΤΕΡΕΣ, καὶ Διοικηταὶ τῶν
ἐπτανήσων, οἱ ὅποιοι συστήετε τὴν διοίκησιν τῆς πατρίδος, καὶ
παρρησιάζετε καὶ ὅλην τὴν ἐνωμένην πατρίδα, ἡ ὅποια εἶναι
μητέρα ὅλων μας, τοὺς δι' ὠφέλειαν τῆς πατρίδος ἰδρώτας
μου, καὶ παρακαλῶ θερμῶς ὅχι μόνον νὰ τὴν δεχθῆτε, ἀλλὰ
καὶ νὰ φροντίσετε νὰ γένη ἀληθῶς ὠφέλιμος, διαμοιράζοντας

εἰς ὅλας τὰς νήσους μας τὰ συγχρόνως ἐλλόμενα ὑμῖν σώματα διὰ τὰ ἐκεῖ νεοσυστημένα σχολεῖα κατὰ τὰς ἐπιγραφάς των· δεχθῆτε, σὺς παρακαλῶ, τὴν προσφορὰν μου ταύτην, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἐμφανίσω τὸ σέβας, τὸ ὅποιον τρέφω εἰς τὰ ἡρώϊκα, καὶ γενναῖα ὑποκείμενά σας, ἐλπίζον, καὶ ἔχων μεγάλην χαρὰν, ὅτι εἰς τὰς λαμπρὰς ἡμέρας σας θέλει ἀναδειχθῇ καὶ ἐξαπλωθῇ ἡ νεογεννηθεῖσα Ἑλληνικὴ Σημαία μας καὶ εἰς τὰ πλέον μακρυνὰ μέρη τοῦ κόσμου, καὶ νὰ συν-αριθμῆται μὲ τὰς ἄλλας τῶν θαλασσιῶν φωτισμένων γενῶν, τὸ ὅποιον θέλει ἀφήσει αἰώνιον καὶ ἀθάνατον δόξαν εἰς τὰ ἡρώϊκα ὑποκείμενά σας, ὅτι ἔχοντες ἦδη ὅλους τοὺς τρόπους, καὶ ἀνθρώπους ἀξίους τῶν ἐπαγγελματῶν τους· δὲν ἐφάνητε ἀμελεῖς καὶ ἀδιάφοροι εἰς τὴν πρόδον τοῦ γένους, ἀλλὰ εἰδὲν ἔχετε ὅλην τὴν φιλογενεῖάν σας, οὗτοι ἱκανοὶ νὰ ἀφελῆσθε τὸ γένος ἀπὸ τὰς εὐνοϊκὰς ὑμῖν περιστάσεις. — — —

Κατὰ τὴν πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς μου ὑπόσχεσιν ἤθελα νὰ ἐκδώσω εἰς τύπους καὶ ἄλλα δύο μου βιβλία, τὸ ἓνα περὶ κα-
τασκευῆς καὶ εἰδους γνωστῶν καραβίων μικρῶν καὶ μεγάλων, καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀρματώσεως αὐτῶν, ἡ ὁποία συν-
ίσταται εἰς Κατάρτια, Πινὰ, Πανιά, Σχοῖνια, Σιδερικά, καὶ
κάθε ἄλλο ἀναγκαῖον ἐργαλεῖον εἰς τὸ ταξίδι τόσο τῶν ἐμ-
πορικῶν, ὅσον καὶ τῶν πολεμικῶν κατὰ τὰ μέτρα τῆς Ἀρχι-
τεκτονικῆς τῶν πρωτίτων Εὐρωπαϊκῶν Ναυπηγῶν, καὶ μά-
λις κατὰ τὸν σημερινόν τρόπον τῆς ἐλευθέρας Ἀμερικῆς, μὲ
τὸν ὅποιον κατασκευάζουσι τὰ ὠρεῖα, δυνάτ, καὶ ὀγλί-
γωνα καράβια, ὥς μὲ μεγάλην εὐκολίαν διὰ μεσο-
τῆς ὁδηγίας αὐτοῦ νὰ βάζεται εἰς πρᾶξιν παρὰ τῶν καραδο-
μαϊζέρων, καὶ ναυτῶν μας. Τὸ δὲ περὶ τοῦ Γήινου θαλασ-
σίου Γλόμπου Λεξικὸν γενικὸν μὲ γεωγραφικὴν περιγραφὴν
κάθε γνωστοῦ μέρους αὐτοῦ, καὶ μὲ ἀκριβῆ καταγραφὴν ὅλων
τῶν λιμένων, Κόλπων, Σπιαγκίων, Μανδρακιῶν, μὲ τὸ βά-
θος, μέρος, τρόπον, θέσιν, καὶ συνήθειαν ἀράγματος, τὰ
ἰδιαιτέρα σημεῖα αὐτῶν, καὶ τὰς παλιρροίας ὅπου συμβαί-
νουσιν εἰς διωρισμένην ὥραν τῆς νέας σελήνης μὲ τὸ ὕψος
τῆς θαλάσσης, ἀναγκαιότατον καὶ τοῦτο, καὶ μάλιστα εἰς
τοὺς θαλασσοπόρους, καὶ τὰ δύο δὲ εἰς ἀπλουστῆριν φράσιν,
καὶ μὲ τοὺς ἀναγκαίους χαλκογραφικοὺς πίνακας, ἀλλ' οὗτε
ἔστι καιρὸς, καὶ, τὸ ἀληθές, οὔτε ἡ χρηματικὴ μου δύναμις μοι

τὸ συγχωροῦν κατὰ τὸ παρὸν, διὸ καὶ μὲ δυσαρέσκειν μου
μεγάλην ἀναδύλλω τὴν ἐκδοσιν αὐτῶν εἰς βοηθητικὰς περι-
στάσεις, ἐλπίζων ἐν καιρῷ νὰ ἐπιτύχαι τρόπον ἐν ἰδρωτί τοῦ
προσώπου μου νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν καὶ ὑπόσχε-
σίν μου πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς μου μὲ τὴν ἐκδοσιν τῶν δύο με-
τῶν βιβλίων· ἐπιθυμῶ δὲ ἡ προθυμία αὕτη, καὶ ὁ πόθος
ἐν δεικνύω νὰ κρατῶ τὸ κατὰ δυνάμιν μου ἐπαφελῆς εἰς τὸ
γένος μου, νὰ ἐρεθίσῃ τὸν εὐγενῆ ζῆλον τῶν τόσων ἐμπειρο-
τάτων, ἀξιοτάτων, καὶ ἐπιτηδαιοτάτων Καπετανίων, Πιλό-
των, Καραδομαϊζέρων, καὶ Ναυκλήρων, οἱ ὅσοι κατ' εὐτυ-
χίαν εὐρίσκονται εἰς τὸ γένος μας, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἰς
τὰς νήσους μας, καὶ προσωπικῶς τοὺς γνωρίζω, καὶ τοὺς
ὁμολογῶ ἀξιοτέρους μου, καὶ ἱκανοὺς νὰ συναριθμῶνται μὲ
τοὺς πλέον περιηγικοὺς Ναυτικούς, καὶ Ναυπηγούς τῶν φω-
τισμένων Εὐρωπαϊκῶν γενῶν, ὥς νὰ ἀναπληρώσωσι τὰ ἐλ-
λείποντα, καὶ νὰ κοινοποιήσουν τὰς γνωριμίας των, συντρέ-
χοντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς τέχνης μας, τῶρα
μάλιστα, ὅτε τὸ γένος μας ἔχει βίσιν, καὶ υπεράσπισιν τὴν
νεοσυσταθεῖσαν ἡμῶν διοίκησιν, ἡ ὁποία εἶναι πρόθυμος νὰ
δώσῃ πᾶσαν βοήθειαν πρὸς ἀναγέννησιν, καὶ φωτισμὸν τοῦ
γένους τῆς.

Παρίσι 1818. Ἀπριλλίου 20.

Τῆς ὑμετέρας ἐκλαμπρότητος

Δούλος τυπεινότητος

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΕΦΑΛΑΪΣ ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ.

Ἡ τιμὴ τῶν τριῶν χαρτῶν δεδεμένων εἰς βιβλίον προσ-
δωρίσθη ἓνα ἡμισυ τάλανον τῆς Ἰσπανίας, διὰ τὰς πωλημένας εἰς
Εὐρωπαϊκοὺς τόπους· διὰ δὲ τοὺς τόπους τῆς Τουρκίας γρόσια
δέκα καὶ ὅχι περισσότερον, καὶ οὕτως νὰ λείψῃ ἡ κατάχρη-
σις μερικῶν.

ΕΊΔΗΣΙΣ.

Ὁ Κύριος Π. Νικολαΐδης Σμυρναῖος, ἐν Ὁδησσῷ ἐμπο-
ρευόμενος, κατέβαλε τὴν δαπάνην τοῦ τύπου τῶν ἐφεξῆς βι-
βλίων:

α. Τῆς τοῦ Τευεμάννου Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας.

β. Ἱστορικῆς Χρονολογίας.

γ. Συνόψεως τῆς παλαιᾶς Γεωγραφίας μετὰ τριῶν γεω-
γραφικῶν πινάκων ἢ χαρτῶν· ἡ καθολικὴ τῶν τριῶν μερῶν

τοῦ εἰς τοὺς παλαιούς γνωστοῦ κόσμου· β' τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος· γ' τῆς παλαιᾶς ἰδίως Ἀσίας.

Ἐκάστου δὲ τῶν τριῶν τούτων βιβλίων προσφέρει δωρεὰν διὰ τοὺς πτωχοὺς μαθητὰς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος, ὅσα μετὰ τῶν Γραμματικῶν διδάσκουσι καὶ τὰς ἀναγκαιοτέρας ἐπισήμας, τὰ ἐφεξῆς σώματα :

Εἰς τὸ Φιλολογικὸν Γυμνάσιον τῆς Σμύρνης σώματα	100
Εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Χίου.	50
Εἰς τὸ τῆς Μιτυλήνης.	50
Εἰς τὸ τῶν Κυθωνιῶν.	50
Εἰς τὸ τῆς Σάμου.	25
Εἰς τὸ τῆς Ὀδησσοῦ.	50
Εἰς τὸ τῶν Ἀθηνῶν.	25
Εἰς τὸ τῶν Βουκουρεσίων.	25
Εἰς τὸ τοῦ Ἰασίου.	25
Εἰς τὸ τῶν Ἰωαννίνων.	25
Εἰς τὸ τῆς Ἀρίσσης.	15
Εἰς τὸ τῆς Πάρου.	10
Εἰς τὸ τῆς Τεργέσης.	25
Εἰς τὸ τῆς Λιζέρου.	25

800

Παρακαλοῦνται δὲ οἱ ἐπίτροποι τῶν εἰρημένων σχολείων, κρατοῦντες ἀνὰ δύο σώματα ἑκάστου βιβλίου διὰ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ σχολείου τᾶλλα νὰ χαρίζωσι κατὰ καιρὸν εἰς ἐκεῖνους μόνον τοὺς μαθητὰς, ὅσοι ἔχοντες εὐφραταὶ καὶ φιλομάθειαν ζηροῦνται τοὺς τρόπους νὰ ἀγοράζωσι τὰ ἀναγκαῖα τῶν βιβλίων. Ἐπειδὴ δὲ τὰ εἰρημένα βιβλία ἐτυπώθησαν ἤδη, καὶ ἐδέθησαν μὲ μακαρῶν καὶ χάρτιν, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Κυρίου Νικολαΐδου· διὰ τοῦτο προσκαλοῦνται οἱ ἐπίτροποι τῶν εἰρημένων σχολείων νὰ διορίσωσιν ἐνταῦθα ἐπιτρόπους νὰ τὰ παραλάβωσι δίδοντες ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς ὑπογεγραμμένην ἀπὸ τοῦ τῆς σχολῆς ἐπιτρόπου. Θέλουν δὲ τὰ παραλαβεῖν ἢ ἀπὸ τοῦ ἐκδότου τῶν βιβλίων, ἢ, εἰς αὐτὸς ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν, ἀπὸ τοῦ ἐλλογιματέου ἐκδότου τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ. Παρεκτός τῶν διδομένων τούτων δωρεῶν, τᾶλλα πωλοῦνται εἰς λογαριασμὸν τοῦ ἐκδότου.

Ἐν Βιέννῃ, τὴν 20. Νοεμβρίου 1818.

Κ. Μ. Κούμας.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ τοῦ παρόντος ἔτυξε ὑλογοῦν ἐκρίναμεν, καὶ χρέος ἐνομίσσαμεν, νὰ κάμωμεν γνωστὰ εἰς τὸ Πανελλήνιον, τὰ ὀνείματα τῶν λογίων ἀνδρῶν τῶν εἰς τὸν Λ. Ἑ. συντρέχοντων διὰ διατριβῶν κ.λ.· ἐν ᾧ δὲ κάμνομεν τοῦτο, ἐμελογοῦμεν πρὸς αὐτοὺς ἀπείρους χάριτας διὰ τὴν ἕως τῶρα εἰς τὸν Λ. Ἑ. συνδρομήν των καὶ τοὺς παρακαλοῦμεν νὰ συντρέχωσι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς· εἶναι δὲ οἱ λόγοι αὐτοὶ ἄνδρες οἱ ἐξῆς κατ' ἀλφαριθμητικὴν τάξιν.

- „ Ἀθανάσιος Βογορίδης, ἱατρός.
- „ Ἀθανάσιος Πολίτης, ἱατρός.
- „ Ἀναστάσιος Πολυζωΐδης ἐκ Μελενίκου.
- „ Γεώργιος Μεϊτάνης ἐξ Ἀδριανουπόλεως.
- „ Δημήτριος Νίτζου ἐξ Ἰωαννίνων, ἱατρός.
- „ Διονύσιος ἐκ Ζαγορίου.
- „ Ζηνοβίος Πάπ.
- „ Θεόδωρος Χ. Μανούσης.
- „ Ἰωάννης Ραζής, ἱατρός.
- „ Ἰώσηπος Μ. Δούκας, ἱατρός.
- „ Η. Λιζέριος.
- „ Κ. Μ. Κούμας.
- „ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος.
- „ Κωνσταντῖνος Νικολόπουλος, ἐν Παρίσις.
- „ Μανουὴλ Βερνάρδος Κρής, Ἀρχὼν Καμινάρης.
- „ Μανουὴλ Λεωνίδης Δίδυμος, ἐκ Βυζαντίου.
- „ Νικόλαος Σ. Πέκκος.
- „ Πέτρος Ἠπήτης, ἱατρός.
- „ Στέφανος Κανέλος, ἱατρός.
- „ Φραγκίσκος Κ. Μαῦρος.
- „ Χριστόδουλος Κλωνάρις.

Ἐκτός δὲ τούτων εἶναι καὶ ἄλλοι λόγοι ἄνδρες, οἱ ὅποιοι δὲν δέλουσι νὰ γενῶσι γνωστὰ τὰ ὀνείματά των.

Ἡμαρτημένων διόρθωσις.

- Ἄρ. 17. Σελ. 477. σίχ. 25. χλέλου ἀναγ. χλάφου,
— — — 480. — 26. ἀναγ. : ζηρίζονται εἰς τὸ σχῆμα
τοῦ μονοπετάλου καὶ πολυπετάλου φαιφίσκου.
— — — σίχ. 29. Συναδοφόρα, Γρ. Σιαδοφόρα,
ἢ σκιαδωτά.
— — Σελ. 481. — 2. Ἀνθλιαῖδη, Γρ. Ἀνθλλιῖδη.
(ἀνθύλλια, κοινῶς ἀνθούλλια· ἐσχηματίσθη δὲ ἡ λέξις
κατ' ἀναλογίαν τῆς λέξεως, ἥδος εἰδύλλιον, τὸ ἄνθος
ἀνθούλλιον, μικρὸν ἄνθος).
— — — σίχ. — πρόσθετες κλάσεις. 17. Ἀπίταλα
ἀνευ ἀνθέων καὶ κόκκων φανερῶν (κρυπτογαμία).
— — — σίχ. 22 φυλλικόν, Γρ. φυλικόν.
— — Σελ. 482 — 14. Ἀναγ. Εἰκοσανδρία ὑπὲρ τοῦς
19 σήμονας.
— — — — 17. — Πολυανδρία ὑπὲρ τοῦς
19 σήμονας.
— — Σελ. 488. κοσίσει, Γρ. σιχίσει.
Ἄρ. 20. Σελ. 554. σίχ. 21. προξενεῖται, ἀνάγν. γίνεται.
Ἄρ. 20. Σελ. 555. σίχ. 15. ἀνάγν. : καὶ ὡς λαμπραὶ τινες
ἀσραπαὶ ἀνακαλύπτουσιν εἰς ἓν μέρος τῆς φύσεως καὶ τῆς
ἀνθρωπίνης οὐσίας ἀπὸ παχύτατον σκότος κεκαλυμμένου
(ἀνακαλύπτουσι λέγω) φαινόμενά τινα, τῶν ὁποίων κτλ.
Ἄρ. 20. Σελ. 556. σίχ. 6. ἀνάγν. : ὅτε καὶ διαμένουσιν, ἀν-
τὶ τοῦ, ὅτι.
Ἄρ. 20. Σελ. 557. ἐν τῇ Σημ. — τοιαύτην λέξιν, ὡς καὶ ὁ
συγγραφεὺς (Schlafwachen), ἐλπίζων κ. τ. λ.
Παραρράματα εἰς τὸ Ἄρθρον Σχολείου Α. Ἐ. 1817.
Σελ. 609. Ἀναγίνωσκε: χωρὶς νὰ ἀνάξωμεν τὴν χρῆσιν τῆς
φλεβοτομίας εἰς τὸν ἱκποπόταμον, τῶν κλυσιγέρων εἰς τὴν ἰαίον,
καὶ τῶν τραυματικῶν εἰς τὴν ἑλαφον κ. τ. λ.

Π Ι Ν Α Ξ

τῶν ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ τῇ 1818 περιεχομένων.

Ἰανουαρίου α'. Ἄρ. 1.

Ὡδὴ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.	Σελ.	2—5
Ἀρχαιότητες. Συγγράμματα τοῦ Φίλωνος, τοῦ Εὐσεβίου κ. λ. παρὰ Ἀγγέλου Μαΐου.	—	6—22
Ἀπάντησις τῶν ἐν Πίσαις σπουδαζόντων Γραι- κῶν πρὸς	—	23—24
Βιβλία νεοφανῆ.	—	25—26

Ἰανουαρίου ιε'. Ἄρ. 2.

Κρίσις εἰς τὰ παρὰ Δημητρίου Φιλίππιδου μα- ταρμασθέντα Φιλιππικά τοῦ Ἰουστίνου.	—	27—30
Essai sur les élémens de la Philosophie p. G. Gley	—	31—36
Διάφορα Ἰταλικά καὶ Ἑλληνικά Ποιήματα κ. λ.	—	37—44
Ἀγγελίαι φιλολογικαὶ περὶ τοῦ σχολείου τοῦ Βουκουρεσίου.	—	45—46

Φεβρουαρίου α'. Ἄρ. 3.

Ἀκολουθία καὶ τέλος τῶν παρὰ Ἀ. Μαΐου ἐκ- δοθέντων συγγραμμάτων	—	47—52
Ὡδὴ Σαπφική.	—	53—55
Ποιήματά τινα	—	55—58
Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχοντος Κομίσου Θ. Νέγρη πρὸς τὸν Ἀθ. Βογορίδην.	—	59—62
Νεκρολογία, περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Βασιλείου.	—	62—63
Ἀστρονομικαὶ εἰδήσεις.	—	64

Φεβρουαρίου ιε'. Ἄρ. 4.

Παρατηρήσεις Γερμανοῦτινος περὶ τῆς Ἀγγλι- κῆς Φιλολογίας	—	65—71
--	---	-------

Πρόγραμμα τοῦ ἐν Παρίσις Βασιλικοῦ Ἀθηναιίου	Σελ. 72—83
Περὶ τοῦ ἐν Ταϊγανρόκας Βαρδάκη	— 83—84
Μαρτίου α'. Ἀρ. 5.	
Ἀνακήρυξις περὶ τῆς ἐκ νέου ἐπικυρώσεως τῆς ἐκδόσεως τοῦ Α. Ἐ.	Σελ. 85
Περὶ τοῦ συστήματος τῆς φιλανθρωπικῆς ἐταιρείας	— 86—97
Χημικαὶ καὶ φυσικαὶ εἰδήσεις	— 97—100
Περὶ τοῦ κατὰ τὴν Βοσίφαν συμβάντος	Σελ. 101
Μῦθοι	— 102—104
Περὶ τοῦ ἐν Ἰασίῳ ἱατροῦ Ῥωμαντζέη	Σελ. 104
Μαρτίου ιε'. Ἀρ. 6.	
Ἐπισημονικαὶ εἰδήσεις. Ὅτι οἱ νόμοι καὶ αἱ συνθήκαι τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἔχουσιν τὴν βάσιν των εἰς τὰς φυσικὰς ἀνακαλύψεις κ. τ. λ.	— 105—109
Γραμματικῶν ἢ Ἐγκυκλίων παιδευμάτων βιβλία Α. — ὑπὸ Κωνσ. Οἰκονόμου	— 109—113
Εἰδήσεις ἐκ Σμύνης περὶ τοῦ ἐκεῖ σχολείου. Σελ. 113	
— περὶ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ σχολείου. — Λόγος τοῦ Ἀρχ. Ποσελνίκου Μαυροκορδάτου. — περὶ τοῦ ἐν Πάρῳ σχολείου	Σελ. 119
Περὶ τοῦ Γεωργίου Σακελλαρίου	— 120
Ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ Ἑρμοῦ πρὸς τὸν Ἑλλην. Σαλαμίνιου	— 121
Εἰδήσεις περὶ τῶν παρὰ Κίλην ἐκδιδομένων Ἑλλήνων ἱατρῶν	— 122
Εἰδήσεις περὶ τῆς παρὰ Διονυσίου Συγγέλου μεταφράσεως τῆς ἰσορίας τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως	— 124
Ἀπριλίου α'. Ἀρ. 7.	
Περὶ τοῦ Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ	— 125—136
Διατριβὴ περὶ Μεγαλοφυΐας	— 136—142
Περὶ τῆς ζηλιτευτικῆς ἐπιστολῆς καὶ τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Ἰουστίνου ἐκ τῆς ἐφημερίδος τῆς Δειψίας	— 142—145

Ὁ τάφος τοῦ Ὀμήρου.	Σελ. 145—148
Ἀπριλίου ιε'. Ἀρ. 8.	
Περὶ τινων συγγραμμάτων εἰς τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν μεταφραζομένων — καὶ τοῦ νῦν Βασιλεύοντος Σουλτάνου	— 149—150
Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Ἐκδότας τοῦ Α. Ἐ. ἐκ Κωνσταντινουπόλεως περὶ τοῦ Α. Ἐ. κ. λ.	— 150—168
Περὶ τοῦ εἰς τὸν Ἀρκτικὸν πόλον ζόλου τῶν Ἀγγλων	— 169—177
Περὶ τῶν ἐκδόσεων τοῦ περὶ ζώων συγγράμματος τοῦ Ἀριστοτέλους	— 178—179
Εἰδήσεις περὶ τοῦ βίου τοῦ Μιλτιάδου παρὰ Σταγειρίτου	— 179—180
Προκήρυξις περὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ γεωγραφικοῦ Λεξικοῦ τοῦ Vosgien	— 180
Μαΐου α'. Ἀρ. 9.	
Περὶ τοῦ ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ	— 181—188
Διατριβὴ περὶ Μεγαλοφυΐας	— 188—193
Εἰδήσεις ἐξ Ὀδησσοῦ.	— 193—196
— ἐξ Ἰασίου περὶ τῶν ἐξετάσεων.	— 197—199
Λόγος τοῦ διδ. Βενιαμίν ἐκ Βουκουρεστίων. — τοῦ Ἀρχ. Ποσελνίκου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου	— 200—209
— τοῦ διδ. Κ. Ψωμάκη	— 209—211
— τοῦ διδ. Κ. Ψωμάκη	— 211—215
Βιβλία νεοφανῆ.	— 215—216
Περὶ Σ. Σίνα	— 216
Μαΐου ιε'. Ἀρ. 10.	
Φυσικαὶ καὶ χημικαὶ εἰδήσεις	— 217—222
Διατριβὴ περὶ Μεγαλοφυΐας.	— 223—232
Γεωγραφία καὶ Ἐθνογραφία — περὶ τοῦ ζόλου τῶν Ἀγγλων.	— 232—236
Ἐπιγραφαὶ διάφοροι	— 236—238
Τιμολέων. Τραγῳδία	— 239—240
Ἰουνίου α'. Ἀρ. 11.	
Περὶ τῶν Ἡφαιστειῶν ἐρέων	— 241—256
Ἰατρικαὶ, Βοτανικαὶ κ. λ. εἰδήσεις	— 256—263
Γεωγραφία καὶ Ἐθνογραφία — περὶ τοῦ ζόλου τῶν Ἀγγλων	— 263—271
Ἀρ. 24.	Υ γ

Ἐπιστολή τοῦ Ν. Πικκόλου πρὸς τοὺς ἐκδ. τοῦ	
Α. Ἐ. περὶ τῆς μεταφράσεως τῆς Φιλοκλήτου.	Σελ. 271—272
Μαθήματα τῆς Γραικικῆς γλώσσης κ. τ. λ.	— 272
Ἰουνίου ἱε'. Ἀρ. 12.	
Ἐπιστολή τοῦ Θ. Νέγρη καὶ ὁ περὶ τοῦ Α. Ἐ.	
Χρυσόβουλος Λόγος — ἐξ Ἰασίου	— 273—278
Περὶ τῶν Ἡραισιῶν ὁρέων	— 278—291
Γεωγραφία καὶ Ἐθνογραφία — περὶ τοῦ ζόλου	
τῶν Ἀγγλων	— 291—297
Χρονολογικὸς κατάλογος τῶν μεγάλων Διε-	
μηνέων	— 297—307
Ἐπιστολή τοῦ ἐν Παρισίοις Ἰσιδώρου Guillet.	— 307—308
Γυμνάσιον ἢ Οἶκος Ἀνατροπῆς Ἰσιδώρου Γυλ-	
λιέτου.	— 308—312
Ἰουλίου α'. Ἀρ. 13.	
Διατριβὴ περὶ Μεγαλοφυΐας.	— 313—319
Ἐξετάσεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Θρακικῆς Βοσπόρου.	— 319—332
Περὶ τῆς προφορᾶς τῆς σημερινῆς γλώσσης.	— 333—348
Ἰουλίου ἱε'. Ἀρ. 14.	
Περὶ τοῦ ζωικοῦ Μαγνητισμοῦ	— 349—359
Ἐξετάσεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Θρακικῆς Βοσπόρου.	— 359—370
Traduction complète des Odes de Pindare.	— 371—381
Εἰδήσεις περὶ τῆς νέας ἐκδόσεως τῆς Ἀρχιλόχου.	— 382
— περὶ τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Riemer	— 383—384
Αὐγούστου α'. Ἀρ. 15.	
Περὶ τῶν συζημιῶν Ἀτομολογικοῦ καὶ Δυ-	
ναμολογικοῦ	— 385—391
Περὶ τῶν ἐσθυσμένων ἡραισιῶν	— 391—404
Περὶ τοῦ Δαιμονίου τοῦ Σωκράτους κ. λοιπῶν.	— 404—407
Θεραπεία σκληρύνσεως τοῦ ἥπατος μιᾶς γυ-	
νακός.	— 407—409
Κρίσις εἰς τὸ Φιλοσοφικὸν Σύνταγμα τοῦ Κ.	
Μ. Κούμα	— 409—417
Ἱπποκράτους περὶ αἱμάτων κ. λ.	— 417—419
Περὶ διαφόρων Γαλλικῶν βιβλίων παρὰ τινος	
ἐκ Heidelberg	— 419—434
Αὐγούστου ἱε'. Ἀρ. 16.	
Φυσικαὶ καὶ Χημικαὶ εἰδήσεις	— 437—440

Διατριβὴ περὶ Μεγαλοφυΐας.	Σελ. 440—443
Ἑλληνικὰ ποιήματα τῆς Οὐγγρου Δαδισλάε Τσάθ.	— 443—447
Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς παρὰ Neidlinger.	— 447—463
Εἰδήσεις ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῆς Νάξου.	— 463—466
Ἐπιστολαὶ ἐκ Σιατίσης.	— 466—468
Σεπτεμβρίου α'. Ἀρ. 17.	
Φαρμακία. Ἐπιστολή Δ. Νίτζου πρὸς τοὺς αὐ-	
τοῦ ἀδελφοῦς	— 469—488
Ἀπάντησις εἰς γνώμας τινὰς τῶν Α. Β καὶ Σ. Κ.	
περὶ τοῦ τῆς Φιλοσοφίας Συντάγματος τοῦ	
Κ. Μ. Κούμα	— 489—495
Παρατηρήσεις τινες εἰς τὰς ἐν Ἀρ. 10. τοῦ Α.	
Ε. ἐκδοθείσας Ἐπιγραφάς	— 495—497
Βιβλία νεοφρα.	— 497—498
Προκήρυξις περὶ τοῦ Καλοῦ Συμεῶν	— 498—501
Εἰδήσεις περὶ τῶν Στοιχείων τῆς Ἑλληνικῆς	
γλώσσης τοῦ Jacobs	— 502—504
Σεπτεμβρίου ἱε'. Ἀρ. 18.	
Περὶ τοῦ Μαγνητισμοῦ, ἐκ τοῦ Annales du	
Magnetisme	— 505—511
Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς	— 511—523
Εἰδήσεις περὶ τοῦ Ἀλφραδέτου τοῦ Πολυζῶν	
Κοντοῦ.	— 523—524
Ὀκτωβρίου α'. Ἀρ. 19.	
Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς	— 525—540
Περὶ τῶν παρὰ Α. Μουσοξύδου καὶ Δ. Σχινᾶ	
ἐκδομένων Ἑλλ. Ἀνεκδότων	— 541—542
Ἱστορικὴ Χρονολογία — παρὰ Κ. Μ. Κούμα.	— 542—543
Εἰδήσεις ἐκ Τεργέσης περὶ τοῦ ἐκεῖ Σχολείου.	— 544—548
Ὀκτωβρίου ἱε'. Ἀρ. 20.	
Περὶ τοῦ ζωικοῦ Μαγνητισμοῦ	— 549—557
Κρίσις εἰς δύο Τουρκικὰ συγγράμματα —	
Ὁκεανός	— 557—564
Εἰδήσεις ἐξ Ἰασίου περὶ ἐξετάσεων	— 564—568
Προκήρυξις περί τινος Καθολικῆς Ἱστορίας.	— 568—570
— περὶ τῆς εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλώσ-	
σαν μεταφράσεως τοῦ Σοφοκλέους	— 470—571

Νοεμβρίου α'. Ἀρ. 21.	
Εἰδήσεις διάφοροι ἐξ Ὀδησσού. — Ἐπιστολὴ	
πρὸς τὸν ἐν Πέσκη Γεώργιον Τακιατζὺν πε-	
ρὶ τῆς Τραγωδίας τοῦ Θανάτου τοῦ Δημο-	
σθένους. — Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Κ. Κόπιταρ.	
— Λόγος τοῦ διδ. Κ. Ἰωάννου Μακρῆ.	Σελ. 573—598
Συγγίλιον περὶ τῆς ἐν Ἀνδρῶν Σταυροπηγιακῆς	
Σχολῆς.	— 595—603
Ἀνακλήρυξις περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Α. Ἐ.	— 603—604
Νοεμβρίου ιε'. Ἀρ. 22.	
Περὶ τοῦ ζωικοῦ Μαγνητισμοῦ . . .	— 605—613
Τῆς περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ κρίσεως τέλος . . .	— 613—620
Εἰδήσεις περὶ τοῦ τετάρτου τόμου τῆς Ὠγου-	
ργίας καὶ περὶ τοῦ βίου τοῦ Μιλτιάδου.	— 621—626
Προκλήρυξις περί τινος Ἰταλικῆς Γραμματικῆς.	— 626—628
Δεκεμβρίου α'. Ἀρ. 23.	
Φυσικαὶ καὶ Χημικαὶ κ. λ. εἰδήσεις . . .	— 629—633
Ἐπιστολὴ τοῦ Κ. πρὸς τὸν Β. — . . .	— 633—644
Περὶ τῆς Ὁμοιοκαταληξίας . . .	— 644—652
Ἐπιστολὴ τοῦ ἱατροῦ Ἀσάνη πρὸς Θ. Νέγγρην	
ἐξ Ἰασίου . . .	— 652—655
Προκλήρυξις περὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ Δεξι-	
κοῦ τοῦ Χριστοφόρου.	— 655—658
— περὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ Γιλ Βλάζ.	— 658
— περὶ τῆς νέας ἐφημερίδος Καλλιόπης.	— 659—660
Δεκεμβρίου ιε'. Ἀρ. 24.	
Λόγος περὶ Ὀμήρου, ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ μετα-	
φρασθεὶς παρὰ Γ. Μεϊτάνη . . .	— 661—672
Σπουδὴ τῆς Παιδαγωγικῆς, ἐκ τοῦ Γερμανι-	
κοῦ μεταφρασθεῖσαι παρὰ Φ. Κ. Μαύρου.	— 672—680
Ποίημα εἰς τὸ σεφάνωμα τοῦ Ἀγγέλου Με-	
λισσινοῦ καὶ Π. Στεφανίδου . . .	— 680—681
Τέχνη δραματικὴ ἐν Ὀδησσῷ . . .	— 681—682
Ἀγγελίαι περὶ τῶν κατὰ τὸ Παγκολοχώριον σχολείων.	— 682—683
Περὶ τῶν χαρτῶν τοῦ Ν. Κεφαλά . . .	— 683—687
Περὶ τῶν παρὰ Π. Νικολαΐδαν χαρίζομένων βιβλίων.	— 687—688
Κατάλογος τῶν εἰς τὸν Α. Ἐ. συνειργάντων λογίων.	— 689

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

εἰς τὸ ζ'. τετράδιον τοῦ Δ. Ε. 1818.

Αὐτοσχέδιος Ὀμιλία, ἐκφωνηθεῖσα εἰς τὴν ταφὴν τοῦ μακαρίτου Ἀλεξάνδρου Βασιλείου γενομένην ἐν Τεργεσῇ 15/3 Ἰαννουαρίου 1818.

„Ἰδοὺ, ἔρχεται ὦρα, καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σχωρηθῇτε ἐκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον αἰσῆται Ἰωάννης κερ. ις, §. 32.“

Γνώριμοι, φίλοι, συγγενεῖς τοῦ προκειμένου νεκροῦ ἀνδραποῖ, δι' ἀκοῆς μόνον τὸν μακάριτον γνωρίζοντες, τί ἤλθετε νὰ κάμετε εἰς τὴν παρούσαν ταύτην πομπήν; νὰ κλαύσετε βέβαια τὴν αξιοθρήνητον σέφησιν, τὴν ὅποιαν ὁλοι πάσχομεν σήμερον· νὰ δώσετε τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν εἰς τὸν οὐδὲ περὶ ἀσπασμῶν οὐδὲ περὶ ἀνθρώπων ἤδη φρονοῦντα. Ὁ γὰρ τοιοῦτον πατέρα φιλόσοργον, ὁ ἀδελφὸς τοιοῦτον αἰσθαντικὸν ἀδελφόν, φίλον τοιοῦτον ὁ πιστὸς φίλος, καὶ πολίτην ἀγαθόν, ὡς αὐτόν, ὁλοκληρὸς ἢ πατὴρ νὰ θρηνήσῃ δίκαιον φαίνεται. Τὰ δάκρυα πλέκουσιν ἀμαρύντινον σέφαρον περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ θανόντος, καὶ ἡ πάγκοιτος λύπη εἶναι ἀλάνθαστον μαρτύριον τῆς ἀρετῆς τοῦ ἀνδρός. Τῶν ἐναρέτων αἱ ἱεραὶ ψυχαὶ ὄχι τοὺς πολυτελεῖς τάφους καὶ τὰ ἐπίσημα Μουσώλεια, θεῖα ματὰ τῆς κενότητος, ἀλλὰ τῶν αἰσθαντικῶν φίλων τὴν καρδίαν, ταύτην τὴν προσφοράν ἀποδέχονται, εἰς τοιαύτην θυσίαν εὐάρεστοῦνται. Ἡ εἰσωτερικὴ θλίψις, ἡ ἐνδόμυχος ἀνακίνησις τῆς καρδίας καὶ ὁ βαθυὸς σεναιγμός, αὐταὶ εἶναι αἱ σάλπιγγες, διὰ τῶν ὁποίων ἀπαθανατίζεται τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων ἡ μνήμη (α).

Ἄλλ' εἰάν ἀρήσωμεν κατὰ μέρος συγγενικὰς καὶ φιλικὰς σχέσεις, τί θελόμεν εὐρεῖ εἰς τὴν σημερινὴν ταύτην ἐπικήδιον συνάξιν; ἐκεῖνὸ ὅπου εὐρίσκεται εἰς ὅλας τὰς παρομοίας περιστάσεις· πομπή, παράταξις, ἐτοίμασία, πλήθος λαοῦ, ἄλλο δὲν κάμνουνσι παρά λαμπρότερον ἀποδεικνύουσι τὸ κενὸν καὶ τὸ μάταιον· τὸ δὲ μέγα κωδωνίσμα τῶν ἱερῶν χαλκείων περισυλπίζει τρανώτερον τὴν οὐδενότητα τῶν ἀνθρώπινων πραγμάτων. Πάσης τάξεως καὶ πάσης ἡλικίας ἀνδραποῖ συνήχθημεν ἐδῶ παμπληθεῖ, διατί; ἵνα ἴδωμεν ἐκεῖνον, ὅστις δὲν μᾶς βλέπει πλέον· ἵνα λαλήσωμεν μόνον

ἡμεῖς περὶ ἐκείνου, ὅς τις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐλαλοῦσε μαζί μας· ἵνα κρύψωμεν ὑπὸ γῆν ἐκεῖνον, ὅς τις, ὅχι πρὸ πολλοῦ, περιπάτει ἐπὶ τῆς γῆς. Τί λοιπὸν εἴμεθα; ἐκεῖνο ὅπου ἡμεῖς καταφρονοῦμεν περισσώτερον ἀπὸ τὰλλα, τὸ ταπεινόν, τὸ ἀσήμαντον, τὸ ἀσχημὸν, τὸ οὐτιδανὸν πρᾶγμα, τὸ χῶμα, τοῦτο ἡμεῖς εἴμεθα. Γῆ ἐσμέν, καὶ εἰς γῆν ἀπελευσόμεθα. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν, τὸ τελειότατον πλάσμα, ὁ βασιλεὺς τῶν ζώων, ὁ μέγας ἄνθρωπος, εἶναι μικρά καὶ εὐτελὴς γῆ; τίποτε περισσώτερον ἀπὸ αὐτὸ δὲν μένει, ὅταν ἀπὸ αὐτὸν σικωθῇ τὸ θεῖον ἐμφύσημα. Φανερά τώρα τὸ βλέπεται· καιρὸν, ἀλαλον, ἄνοιον, ἀκίνητον, νεκρὸν πτώμα, πρόκειται ἐκεῖνον ὅπου, ἔχον τὴν θεῖαν πνοήν, ἐνομιζέτο μέγα τι. Πρᾶγμα λοιπὸν ὑποκείμενον εἰς φθοράν, εἰς θάνατον, εἰς ταφὴν, εἰς ἀφαισισμόν, εἶναι ὁ ταλαίπαρος ἄνθρωπος· καὶ ἡ γῆ, ἡ ὅποια ἐδείχθη ὡς μήτηρ, χαρίζουσα εἰς αὐτὸν κρείτα καὶ ὅσα, αὐτῇ, ὡς δανεισθῆς ἀδυσώπητος, πάλιν ἀπολαμβάνει ὅσα πρὸς καιρὸν τὸν ἐδάνεισε. Τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, εὐσεβὲς ἀκροατήριον, ὅχι τοῦ ἀνθρώπου, ὅχι τῶν ζώων, ἀλλὰ τῶν σωμάτων ὅλων παρίσταται ὡς μέγα θαπτήριον. Πόλεις, βουνά, ποταμοί, λίμναι, καὶ θάλασσαι ἀφανίζονται καὶ θάπτονται, χωρὶς νὰ φανῶσι πλέον. Ἀπορία λοιπὸν ὅτι καὶ ὁ γῆϊνος ἄνθρωπος θάπτεται; οὐδεμία ἀπορία εἰς τοῦτο· τὰ ἄπειρα μάλιστα μνημεῖα τῶν νεκρῶν εἶναι καθημερινὰ μαρτύρια, ὅτι καὶ τοὺς ζῶντας ἄλλοι τόσοι τάφοι προσμένουσιν.

Ἐκεῖ, ὑποκάτω εἰς τὴν γῆν θέλει κρυφθῇ ὁ ἀπαλὸς νέος, τὸν ὅποιον πρὶν γνωρίσῃ τὸν κόσμον, ἐθέρισε μὲ τὸ δρέπανόν του ὁ χάρις, καὶ ὁ λευκαπώγων γήραιος, ὅς τις διὰ τῆς πολυχρονίου ἐμπειρίας κατέστησεν ἐαυτὸν ταμεῖον γνώσεων. Ἐκεῖ ὁ δημότης καὶ ὁ χυδαῖος, ὅς τις, ὀλίγον ἀπὸ τὰ φροντὰ διάφορος, οὐδὲ ἀνύψωσε ποτὲ τὸν νοῦν του ὑπὲρ τὰ παριστάμενα ἀντικείμενα, οὐδὲ ἐξέτεινε τὴν θεωρίαν του ὑπὲρ τὰ ἰδιαιτέρως καὶ ἰδιαιτὰ εἰς αὐτὸν συντελοῦντα (β). Ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος τῆς ὑψηλῆς σφαίρας, ὅς τις, ὡς ἐξ ὑψηλῆς περιπῆς, ἐγένετο περίεργος εἰς πολλοὺς· ἀνήγειρεν ἀπὸ τὰ πηλὰ πλησίον εἰς τὸν ὑψηλὸν βαθμίου του· κατεκρήμυνεν ἄλλους ὑψόθεν εἰς τὰ κατώτατα, ἐπρόσβαξεν, εἰσηκούσθη, ἀνέτρεψεν, οἰκοδόμησε, καὶ ἔδωκεν αἰτίαν εἰς τὸν πολὺν ἄνθρωπον νὰ τὸν ὑπολάβῃ καὶ τὸν καλέσῃ μέγαν. Ἐκεῖ θέλει βίβει τὸ σῶμά του ὅς τις δὲν κατεδέχθη ποτὲ νὰ καταβάλλῃ τὸν

νοῦν του εἰς τὰ χαμηλὰ, ἀλλ', ὡς αἰετὸς δευπέτης, διήλθεν οὐράνια καὶ ἀνθρώπινα, ἐπιτιθεύθη νὰ κλέψῃ κάττι τι ἀπὸ τοῦ ταμεῖον τῆς φύσεως, καὶ ἐπιτεύθη ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων σοφός. Ἄνδρες διωρισμένοι νὰ ποιμάνωσι τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου, ἀφίνοντες καὶ ποίμνια καὶ ποιμαντικὰς βάβδους, ἐκεῖ θέλουσιν αὐξήσει τὸν ἀριθμὸν τοῦ μεγάλου ποιμανίου. Ἄνδρες ἐπιστατοῦντες νὰ ἐπιτηρῶσι τὰς σχέσεις τῶν βασιλείων καὶ ἡγεμόνων, ἀφήσαντες τοὺς ἡγεμόνας εἰς ἀτελευτήτους ἐρίδας, ἐκεῖ θέλουν περάσει νὰ θεωρήσωσιν ἄλλας ἐδικαστῶν σχέσεις μὲ τὸν βασιλεῖα τῶν βασιλείων. Οἱ δικασταὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπ' ἐκεῖ θέλουν περάσει, διὰ νὰ λάβωσι τὴν δικαίαν ἐπόδοσιν τῶν ὅσα ἐδικαίωσαν ἢ ἀδίκησαν τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ κραταῖοι σκηπτοῦχοι καὶ δυνάσται τῆς γῆς, ἀποβάλλοντες ἀπὸ τὰς χεῖράς των τὰ ἀνθρώπινα σκῆπτρα, ἐκεῖ θέλουνσιν ὑποβληθῇ ὑπὸ τὸ ἀθάνατον σκῆπτρον τῆς δικαιοσύνης· ἐκεῖ λοιπὸν ἐξισάζεται ἡ μεγάλη ἀνομοιότης τῶν ἀνθρωπίνων καταστάσεων· καὶ εἰς ὅλα ταῦτα ὑπηρετῆς εἶναι ὁ ἀδυσώπητος θάνατος.

Ἄλλ' εἰ μὴ ὁ θάνατος ἐξισάζῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ τάφου, ἔρχεται τάχα τε καὶ εἰς ὅλους ἐπίσης δεκτός; ὅχι. Τρέμει τὴν σιγμὴν τοῦ θανάτου ὁ φιλήδονος, διότι τοῦ κόπτει τὸ ἀκριβέστερον ἀπὸ τὴν ζωὴν, τῶν ἡδονῶν τὴν ἀπόλαυσιν· καὶ σενάζει ὀδυνηρῶς ὁ φιλόπλουτος ὅχι ὅτι ζῶν, ἀλλὰ ὅτι πλουτιζόμενος παύεται· φοίττει τὸν θάνατον ὁ ἄδικος συλλογιζόμενος ὅτι ἐνάγεται νὰ ἀποδώσῃ λόγον τῶν πρᾶξεων κακῶν, καὶ σφαδάζει ὅτι ἔρχεται καὶ δικαιοσύνης καιρὸς. Ὁ πένις ὅμως, ὁ ἐνδεής, ὅς τις ἐπὶ τῆς κοπρίας του καθήμενος, μὲ τακερὸν, μὲ βαβουλωμένον ἀπὸ τὰ δάκρυα ὄμμα, βλέπει καὶ αἰσθάνεται πολλὰ ἀνήλικα βρέφη, ἀπὸ τοῦ ὅποιον τὸ ζῆν, ἀπὸ αὐτοῦ καὶ βοήθειαν ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ ἐαυτὸν βοηθείας χροῖζοντα, ὅχι κακόν, ἀλλὰ τῶν κακῶν λύσιν, χαρὰν, εὐτυχίαν νομίζει ὁ τοιοῦτος τὸν θάνατον. Ὁ δίκαιος, ἔχων καθαρὰν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ τὴν συνείδησιν, δὲν ἔχει τί νὰ φοβῇ ἀπὸ τὸν τρομέρον εἰς τοὺς ἄλλους θάνατον· ἀγαθὰ ἦσαν αἱ ἐλπίδες τοῦ ζῶντος, ἄρῃαι τελευτήσαντος· ἀλλ' ὁ Χριστιανός; ἀλλ' ὁ ὀρθόδοξος; ἐνταῦθα πάλιν ἀλλάσσει πλέον τὸ πρᾶγμα· ὕπνος καὶ ὕπνος ἐγγέρισμος εἶναι ὁ θάνατος τοῦ Χριστιανοῦ, ὁ θάνατος τοῦ δικαίου. Μὲ ἀδιαφορίαν προσμένει ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνο ὅπου φοίττει ὁ ἄπιστος, ἢ ὑποκρίνεται ὅτι καταφρονεῖ ὁ ἄληθινος φιλόσοφος. Καὶ

ὁ ἀπαθὴς Σταυρὸς ἐνδέχεται νὰ ἀδιαφορῇ πρὸς τὸν θάνατον· μέγα ὅμως τὸ διάφορον ἔχει ὁ Χριστιανὸς ἀπὸ τοῦτον. Ἐξ εἰμαρμένης ἀμετακινήτου πινακίζουσι τὰ πάντα διὰ τὸν φιλόσοφον τῆς ὁδοῦ· ἀλλ' ἡ ἀεράτος δεξιὰ τῆς Προνοίας οἰκονομεί τὰ πάντα διὰ τὸν Χριστιανόν· ἥ ἑἰς τὴν γῆν δυσυχὴς; ἔλλογον θέλῃσιν τοῦ Θεοῦ ὑπολαμβάνει τὸ πρῶγμα, καὶ ὄχι τυφλῆς εἰμαρμένης ἀποτέλεσμα· εὐτυχεῖ; τῆς θείας δυνάμεως, καὶ ὄχι τῆς ἀρετῆς τοῦ ἀποτέλεσμα τὸ νομίζει· ἔρχεται ἄρτι νὰ πέρασῃ εἰς κρείττονα βίον; εὐχαρισεῖ τὸν Θεοῦ διὰ τὴν ἀπόφασίν του, παραδίδει τὸ πνεῦμά του, καὶ διδάσκει τοὺς ξένους μετὰ παραδείγματι τοῦ πόσον ἀτάραχα οἱ Χριστιανοὶ ἀποθνήσκουσιν (γ).

Ὅχι λοιπὸν νὰ θρηνῶμεν, ἀλλὰ νὰ μακαρίζωμεν ἔμπροσθεν τοὺς καλῶς ἀποθνήσκοντας ὁρθόδοξους· ὄχι ὅτι ἐχάσαμεν εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ὅτι ἀπεκτήσαμεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, δεόμενον ὑπὲρ ἡμῶν, φίλου, πρέπει νὰ νομίζωμεν τὸν τοιοῦτον. Αὐτοὶ διέπλευσαν ἤδη ἀσφαλῶς τὸ πολύταραχον πέλαγος τοῦ βίου· σκοπέλους καὶ ναυάγια δὲν φοβοῦνται πλέον· οἱ κίνδυνοι οὗτοι φυλάσσονται διὰ τοὺς ζῶντας. Τοὺς ἐναντίους λοιπὸν ἀνέμους, τὰς τρομερὰς τρικυμίας, τοὺς συσκοτασμοὺς τοῦ οὐρανοῦ, τὴν σμικρότητα τοῦ πλοίου μας, τὴν ἀπειρίαν τοῦ κυδερνήτου, τὸ ἀέθαιον τοῦ πλοῦ, τὴν πρόσκρουσιν τῶν ἄλλων πλοίων, τὸν βυθισμόν εἰς τὴν ἀβυσσον, ταῦτα πρέπει νὰ φυλατταίμεθα ἡμεῖς οἱ ζῶντες· αὐτοῦ πρέπει νὰ σφειψώμεν τὴν προσοχήν μας, καὶ νὰ ἀφήσωμεν τοὺς διαδάντας ἤδη καὶ διασωθέντας. Οὐδεμίαν χρεῖαν ἔχουσι πλέον ἐκεῖνοι τῆς ἐδικῆς μας ὑπερασπίσεως· ὁ προσώτης τῶν ὅλων, ὁ μέγας συνοχεὺς τοῦ παντός, αὐτὸς εἶναι ἄμεσος ὑπερασπιστὴς τῶν θανόντων, καὶ τῶν θανόντων καθ' ἃ δεῖ· αὐτοὶ ἡμᾶς, καὶ ὄχι ἡμεῖς ἐκεῖνους, πρέπει νὰ ταλανίζωμεν διὰ τὴν κατήσμησίν των· διότι δὲν φθονοῦσι καὶ δὲν φθονοῦνται; διότι δὲν συκοφαντοῦσι τοὺς ἄλλους ἀσπλάγχχνως καὶ δὲν συκοφαντοῦνται, ἀκόμη ἀσπλάγχχνότερα; διότι δὲν ληστεύουσι καὶ δὲν ληστεύονται; δὲν ἀρπάζουσι καὶ δὲν ἀρπάζονται; δὲν ἀπατῶσι καὶ δὲν ἀπατῶνται; διότι δὲν κινδυνεύουσι πᾶσαν ζημίην νὰ χάσουν διὰ τὰς ἀμαρτίας τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τοὺς ταλανίζωμεν; ὄχι, εἰναι σωφρώμεν, φίλοι Χριστιανοί· νὰ τοὺς μακαρίζωμεν διὰ τοῦτο, καὶ ὄχι νὰ τοὺς ταλανίζωμεν· πρέπει· θανόντα μακαρίζε· σὲ διδάσκουσι τὰ Ἑλληνικά καὶ γράμματα· ὁ ἀποθανὼν δεδικαίωται, φωνάζει τὸ ἱερὸν λόγιον.

Ὁ γνωρίζων, ὁ φίλος, ὁ συγγενὴς, ὁ πολίτης, ὁ πατήρ, ὁ ἀδελφὸς, ὁ ἄνθρωπος, ὁ χριστιανός, ὁ ὁρθόδοξος, ὁ καλὸς Ἀλέξανδρος, βλέπετε ἤδη ὅτι ἀπέθανεν. Αἱ μετ' ἡμῶν αὐτοῦ σχέσεις ὅλαι σχεδὸν παρὰ δύο μόναι ἤδη ἐπαύσαν, καὶ ἀρχίζουσιν ἄλλαι νέαι μετὰ τὸν δημιουργὸν καὶ κυδερνήτην τοῦ κόσμου. Αἱ σχέσεις, αἱ ὅσαι μετ' ἡμῶν ἀκόμη δὲν ἐπαύσαν, εἶναι νὰ τὸν μιμηθῶμεν καὶ νὰ τὸν δικαιοφύσωμεν. Ἀνήλικα τέκνα τοῦ μακαρίτου, εἰναι ἀπὸ καμμίαν γυναιάν ἀκούετε τὴν φωνήν μου, σᾶς συμβουλεύω· καὶ εἰναι οὐδὲ τὴν ἀκούετε, εὐδὲ ἀκούοντα τὴν ἐννοήτε σᾶς εὐχομαι ἀπὸ καρδίας νὰ μιμηθῆτε τὸν θανόντα πατέρα σας. Μήτηρ τῶν ὁρφανῶν, εἶσαι γυνὴ ἀδύνατος, εἶσαι ἄνθρωπος ἀσθενὴς καὶ ἔχεις καρδίαν ὑποκειμένην εἰς τὴν λύπην, ἐνθυμοῦ ὅμως ὅτι εἶσαι συμβία τοῦ ἐναρέτου Ἀλεξάνδρου, ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι χριστιανὴ, καὶ ὅτι ὁ χριστιανισμὸς οὐδὲ κατὰ τὰ ἄλλα οὐδὲ κατὰ τὸ γυναικεῖον φύλον ἀνέδειξεν ὀλβιον ἡρωισμόν. Πατέρες ἀγαπᾶτε τοὺς υἱοὺς σας καὶ φροντίζετε περὶ τῆς προκοπῆς των ὡς ὁ μακαρίτης· ἀδελφοὶ ἔσετε φιλάδελφοι ὡς αὐτός· ἄνδρες εἰ ἐπὶ πραγμάτων μιμηθῆτε τὸν μακαρίτην Ἀλέξανδρον, ἔχοντες παρέδρον τὴν δικαιοσύνην· κάμετε νὰ αἰσθανθῆτε ὁ πτωχὸς ἡμέραν ἀγαλλιᾶσθαι διὰ τῆς ἐδικῆς σας εὐθύτητος. Ἄνδρες ὅσοι ἀσχολεῖσθε εἰς τὸ ἐπικερδὲς ἐμπόριον, μὴ φειδωλεῦθῆτε οὐδὲ δαπάνην, οὐδὲ κόπου, ἵνα ἀποκτήσετε, ἐκπλατύνετε, διαδάσετε εἰς τοὺς ὁμογενεῖς τὴν παιδείαν, ὡς ὁ τελευτήσας Ἀλέξανδρος· ταῦτα πράττοντες θέλετε γένει ἐπαίνων ἄξιοι ὡς ἐκεῖνος. Ὁ βίος τοῦ μακαρίτου ἦτον βίος χριστότητος· ἡ θέλησίς του ἐκλινεν εἰς τὸ καλόν· τὰ ἔργα του ἦσαν ἔργα δικαίου. Ταῦτα πρέπει νὰ πράξωμεν, ἂν θέλωμεν νὰ τὸν μιμηθῶμεν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι, ὅσον καλοὶ, ὅσον ἐνάρετοι, καὶ ἂν γενώμεν, εἴμεθα πάντοτε ἄνθρωποι, ὑποκειμένοι πάντοτε εἰς ἀμάρτημα, διὰ τοῦτο, σεβάσμιοι Ἱερεῖς, οἵτινες μετὰς πρὸς Θεὸν ἐντεύξεϊς σας φέρετε ἀναψυχὴν καὶ ἀγαλλίασιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνπαυθέντος, μεσιτεύσατε πρὸς Κύριον ὑπὲρ τῆς ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν του. Ἄνθρωποι, ὅσοι ἐλάβετε μετὰ αὐτὸν σχέσιν καμμίαν, συγχαρήσατέ τον, διὰ νὰ λάβετε καὶ σῆς παρὰ Κυρίου τελείαν ἀφεσιν τῶν ἀμαρτημάτων σας, Ἄνθρωποι, ὅσους, ὡς ἄνθρωπος, ἐπύκρηνεν ἡ λόγῳ ἢ ἔργῳ, προσφέρετε δρόσον ἑαρινὴν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ θανόντος μετὰ τὴν συγχαρήσιν σας· ἐπίλοιποι Χριστιανοί, γνωρίζετε

ἐπὶ τοῦ μακαρίτου καὶ ἀγνώριστοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, με-
σιτεύσατε τὸν Κύριον ὑπὲρ ἀρέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ,
καὶ παρακαλέσατε ἵνα Θεὸς αὐτὸν συγχωρήσῃ, Θεὸς αὐτὸν
συγχωρήσῃ, Θεὸς αὐτὸν συγχωρήσῃ, καὶ δι' αὐτῶν τὸν θ.ν.
νότον δικαιώσωμεν. „Καὶ ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυθεν,
ἵνα σκορπισθῇτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφήτε.“ —

Ταῦτα εἰς εἰλικρινοὺς φιλίας σημείον
ἔγραψε μὲν Ἀσώπιος, ἐξεφώνει δὲ Ἰατρόπωλος
οἱ δύο Κωνσταντῖνοι.

(Α) Μασσιλῶν ὁ Κλαρομῶντος Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ σπλαγχνι-
κὸς, ὁ φιλόνθρωπος Μασσιλῶν, ὅστις ἀπὸ πολλῶν δυσυχῶν
ὄνματα ἐσφόνγγισε πολλάκις τὰ δάκρυα· ὁ γλυκὺς, ὁ εὐ-
φραδὴς Μασσιλῶν, τὸν ἔποθεν καὶ αὐτὸς ὁ Βολταίρος ἀνε-
γίνωσκε κατ' ἐκείνην· Μασσιλῶν, ὅστις, κατὰ τὸ λέγειν
τοῦ Δαλειμδέρτου, κατέβαινε μὲ τὴν εὐφλωττίαν του εἰς
τὰ ἔσχατα φυλλοκάρδια τοῦ ἀκροατοῦ, ὑπὸ τὰ ὅποια ἐμ-
κραλεύουσι τὰ ἀνθρώπινα πάθη, καὶ ταῦτα μὲ τρόπον μα-
λακὸν ἐξύπνιζε, χωρὶς νὰ τὰ ἐξαγριώσῃ. Ὁ Μέγας Μασ-
σιλῶν, τὸν ὅποιον ἀκούων ὁ Μέγας Λαοδοξικός ἀνταρ-
χεῖτο εἰς εὐμνόν, ἐν ᾧ εὐχαρισεῖτο ἀκούων τοὺς ἄλλους
ιεροκήρυκας, αὐτὸς μετ' ὀλίγων ἄλλων ἐναρέτων μάρτυς
ὡς γεννῇ τοῦ λεγομένου. Ξένος περιηγητὴς εὐρισκόμενος εἰς
Κλαρομῶντα ἐπεθύμησε νὰ ἰδῇ τὸ ὑποσατικόν, ὅπου διέ-
τριβεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ Μητροπολίτης, καὶ παρεκάλε-
σε διὰ τοῦτο ἑνα τοῦ γηραλέου Ἐπίσκοπον. Τοῦ Ἐπισκό-
που τούτου δὲν ἐβίασεν ἡ καρδιά μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
γέροντός του νὰ ἰδῇ τὸ ἔρημον ὑποσατικόν; καὶ ὅμως, διὰ
νὰ εὐχαρισήσῃ τὸν ξένον, ἔσερξεν. Ἀφροῦ ἐφθασεν, ἰδοὺ,
τὸν εἶπε, μὲ ὄνματα δακρυσιμένα, ὁ τόπος ὅπου ἐσυνεί-
θιζε νὰ περιδιαβάξῃ μαζίμας ὁ μακαρίτης. . . ἰδοὺ ποῦ
ἐπαπαύετο ἵνα ἀναγνώσῃ. . . ἰδοὺ ὁ κῆπος, τὸν ὅποιον
ἐκαλλιεργοῦσεν ἰδιοχείρως. . . Ἐμδῆκαν ἔπειτα εἰς τὴν
οἰκίαν, καὶ ὅταν ἐφθασαν τελευταίου εἰς τὸν κοινὸν ἐν ᾧ
ἐξέπνευσεν ὁ Μασσιλῶν· ἰδοὺ, εἶπεν ὁ Ἐπίσκοπος, ὁ τό-
πος ὅπου τὸν ἐχάσαμεν, καὶ ταῦτα λέγων ἐλειποθύμησε.
Δὲν εἰξέμεν τίνος ἀποθνήσκοντος σκιά ἤθελε προτιμήσῃ
ἀπὸ τοιαύτην πολυτίμου προσφοράν, προσφοράν ἄλλην σαλ-
πίζουσαν τοῦ προσφέροντος καὶ ἀποδεχομένου τὴν κενότητα.

(Β) Ἐκ τούτου ἐγεννήθη ἡ λέξις ἰδιώτης. Εἰς τὴν γλῶσσαν

τῶν φιλοσόφων προγόνοί μας ἡ λέξις αὕτη σημαίνει ὄχι
μόνον τὸν καταγινόμενον εἰς τὰ καθ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν
περιορισμένον κατὰ τὴν νοῦν, ἄπειρον, ἀπρακτοον (Ξεν.
οἰκονομ. Κυρ. παιδ. 4.)· διότι τοιοῦτοι γίνονται ὅσοι,
δυνάμενοι διὰ τῆς ἐπιμιξίας τῶν ἄλλων, νὰ ἐκπλατύνω-
σι τὰς ιδέας των, προσκολλῶνται εἰς μὲν τὸ ἐδικά των,
τὰ ἴδια, ὅσον καλὰ καὶ ἂν ἦναι, παραβαλλόμενα μετὰ
τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων εἶναι πάντοτε ἑλλιπῆ. Ἔπεται λοι-
πὸν ὅτι ἀληθινὸι ἰδιῶται πρέπει νὰ νομίζοντα, καὶ νὰ ὀ-
νομάζωνται, ὅσοι, ἀντὶ νὰ συνάψουν εἰς ἓν τόσων αἰώνων
περί τινα ἐπιστήμην γνώσεις, ἐναγκαλίζονται πεισματωδῶς
ἐνὸς μόνου ἀνδρός, καὶ ταύτῃ παλαιῷ, τὰς δόξας· ἀλ-
λὰ τοιαῦτα δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ. Οἱ Γάλλοι ὀ-
ποδίδουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν εἰς τὴν λέξιν idiot, ἀπὸ τῆς
ἐδικούστων φιλοσόφους. Ὁ Τρασύς (Dostutt — Tracy) χω-
ρὶς νὰ ἦναι ἑλληνιστὴς ἐξήγησε τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης
σημασίας (Ἰδεῖτε. Τομ. Α'. σελ. 313). Ἄλλος κανεὶς καὶ
ἑλληνιστὴς καὶ ἑλλην, ὅταν τύχῃ σχολαστικὸς ζητῶν νὰ
ἐξηγήσῃ τὴν λέξιν γίνεται αὐτόχρημα ἰδιώτης.

(Γ) Ὁ Ἀγγλὸς Ἀδδισὼν, λογιγράφος καὶ ποιητὴς ἄριστος, ὁ
ὀνομαζόμενος συντάκτης τοῦ Θεατοῦ (Droclateur), ὅστις ἐπρο-
βιάσθη εἰς τὰ μέγιστα τῆς πατριδος του ἀξιώματα, χω-
ρὶς ποτὲ νὰ λησμονήσῃ τὴν θρησκείαν, ὅταν ἐφθασεν ἤδη
εἰς τὰ ἔσχατα τῆς ζωῆς του, ἐπροσκάλεσε τὸν πρόγονόν
τοῦ Λόρδον Βαρβίτκον νέον, μὲ προτερήματα μὲν, ἅτακα
τὸν ὁμῶς εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ εἰς τὴν διαγωγήν του. Τὸν νέον
τούτον ἰδὼν τῆς γυναικός του κομητίσσης Βαρβίτκης, μι-
κρὸν ἔτι ὄντα ὑβέλησε νὰ τὸν ἀνατρέψῃ, καὶ ἐπροσπάθη-
σε παντοίῳ τρόπῳ νὰ καθοδηγήσῃ εἰς τὴν ὀρθὴν ὁδόν, ἀλλ'
οὐδὲ αἱ συμβουλαι, οὐδὲ τὰ παραδείγματα τοῦ ἄν-
δρός ἐδυνήθησαν νὰ τελεσφορήσωσι τίποτε εἰς αὐτόν. Ὁ
ἀδιδέλωτος λοιπὸν οὗτος νέος ἐκλήσισε, καλεσθεὶς, εἰς τὴν
κλίνην τοῦ ἀρρώστου Ἀδδισῶνος, καὶ σιγήσας ὀλίγον,
Σεβασμίε φίλε μου, τὸν εἶπε, μὲ ἐξήγησες; Σέλεις νὰ μὲ
παρυγγέλῃς τίποτε; ἔσο βέβαιος ὅτι Σέλω φυλάξῃ ὡς
ἱερὰς τὰς παραγγελίας σου. Ὁ Ἀδδισὼν, σπίγγων τὴν
χείρά του, τὸν εἶπε, Ναὶ φίλε, σ' ἐκάλεσα ἐπὶ τούτου, ἵνα
ἰδῇς μὲ πόσῃν ὑπεραξίαν ὁ Χριστιανὸς ἀπεθνήσκει. Δὲν ἐ-
πρόλαβε νὰ ἀπεσώσῃ τὸν λόγον, καὶ εὐθὺς ἐξεφύχισεν.

Ἐπιτύμβια.

Εὐθὰδε, κέϊται. Ἀλέξανδρος, Βασιλείου, δίκαιος πόθεν,
ψίλοις, φιλίας, φιλοσοργίας πατράσιν, ἀρετῆς τοῖς ἐν τέλει,
δικαιοσύνης ἐμπόροις, παιδείας τοῖς φιλοκμοῦσιν, παράδειγμα,
μα, πᾶσι δὲ πένθος, ἀπολιπών.

Σῶμα μὲν, οὔτι δ' Ἀλεξάνδρου ἀρετὴν ἀρίδιλον,
Μοῦσοτρόφου ἀγαθοῦ, ἥδε κέλευθε κόνις.

Τὴν κόρην τῆς Πολύμνειαν βίαιτοῦσ' ἢ Μνημοσύνη,
τ' ἔχεις, καλὴ μου, σήμερον, καὶ πικραμένη ζέκεις;
Μῆτερ', τῶν ἀδελφάδων μου ὄλων ὁ μέγας φίλος;
Ἀπέθανεν Ἀλέξανδρος, υἱὸς τοῦ Βασιλείου.

Τοῦ Βασιλείου ὁ υἱός, Ἀλέξανδρος, κοινῇσιν,
Στοὺς ἀθανάτους ζήτησιν ἐκίνησε μεγάλην.
Πῶς τοῦ ἀνδρός τὰς ἀρετὰς ἐμελλαν ν' ἀνταμείψουν;
Καὶ ἄλλος ἄλλο πρόβαλλεν, ὡς ἔκρινε τὸ πρέπον.
Ὅλοι ἀμεριμνήσατε, εἶπαν αἱ Μοῦσαι τότε;
Εἶναι δίκη μας ἢ φροντίς, δίκός μας ἦτον φίλος.

Πρόσφώνησις.

Φίλη ψυχὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου, σὺ τῶρα κατετάχθης εἰς
τῆς ψυχῆς τῶν ἀληθινῶν φίλων τῆς ἀρετῆς καὶ σοφίας· ἀλλ'
εἰν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, ἔπου εἶται, δὲν ἀδιαφορῆς τελείως
περὶ τῶν κάτω, κατὰδέξου τὸ μικρὸν τοῦτο μνημεῖον τῆς
καθαρῆς φιλίας. Ἐχεις φίλους καὶ πλουσίους καὶ σοφούς, ἱκα-
νοὺς καὶ προθύμους νὰ σοῦ ἀναστήσωσι μνημεῖα καὶ τῆς πλου-
σιότητος καὶ τῆς σοφίας τῶν ἀνάλογα. Ἀλλ' ἐπειδὴ, λυθεῖ-
σα ἀπὸ τὸ δεσμευτήριον, τὸ ὅποιον σὲ ἐπεσκότιζε, βλέ-
πεις καθαράν τὴν ἀλήθειαν, καὶ διορᾷς ἀκαλύπτως τοὺς μυ-
χοὺς τῆς καρδίας, δύνασαι νὰ γνωρίσῃς ὅτι, καὶ χωρὶς τῆς
ἐπλοῦτης, καὶ χωρὶς τὴν σοφίαν ἐκείνων, τολμᾷ ὅμως νὰ συν-
ερισθῇ εἰς τὴν εἰλικρίνειαν, ὁ εἰλικρινῆς μὲ σὲ ἀγαπηθεῖς.
Εἰς ταύτην λοιπὸν ἀποβλεπούσα, μὲ ἰσχυρὸν βλέμμα, δέ-
ξου τὴν προσφορὰν ταύτην, ἀδίσκτον ἔχουσα πληροφορίαν,
ὅτι χαρὰν μεγίστην, ἢ εἰς τούδε τὸν βίον παρουσίᾳ σου, ὡς
λυτὴν ἀπαμύνομόντην ἔφερεν εἰς τὸν πρόσφερόντα ἢ εἰς βίον
ἄλλον κρείττονα μετὰσπασί σου. Φίλη ψυχὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου,
μὴ κατηργημένης, παρακάλεν, τὴν μικρότητά σου.